

SITUATION

#236

APRIL 2017
ÅRGÅNG 22

S

T

M

PRIS: 50 kronor
SÄLJAREN ERHÅLLER HÄLFTEN

BOYS IN THE HOOD
EN DAG PÅ BILPROVNINGEN

**EN SIDA AV
NORSBORG**

JOANNA REIN

**TV-SERIE OM
SJÄLVMORD**

PER

**WALDERSTEN
PÅ STADSTEATERN**

*"Stockholm är
inte så vänligt mot
ensamma drönare
och solitärer"*

HAGMAN

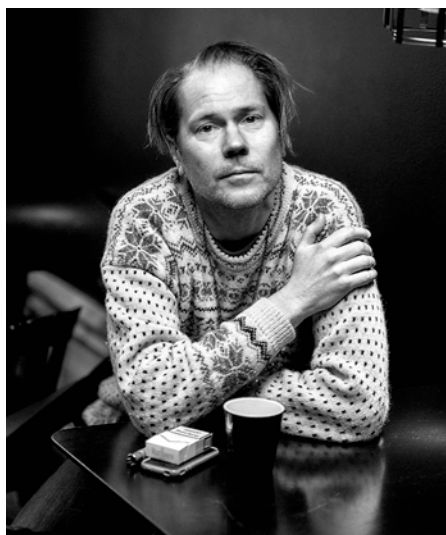
BERIT VIKLUND UJE BRANDELIUS MANAL MASRI MANUEL CONCHA KICKI HALMOS EMMA LEIJNSE

NALEN KONFERENS STORSLAGNA MÖTEN OSLAGBAR KÄNSLA



REGERINGSGATAN 74. INFO@NALEN.COM, TEL: 08-505 292 35

WWW.NALEN.COM



HENRIC LINDSTEN

18 "JAG HAR JU ALLTID VARIT EN GANSKA FJOLLIG PERSON MED FÅ KLASSISKT MANLIGA HETEROSEXUELLA INTRESSEN."

Författaren Per Hagman har blivit alltmer travintresserad med åldern. Vilken han är glad och stolt över.



ANNE LUNDBERG

32 "DÅ KUNDE JAG EXISTERA GENOM LJUD I STÄLLET."

När mobbingen var som värst fann Joanna Rein musiken.



MARTINA HÖLJUNGER

36 "DET BLIR ALDRIG NÅT FÄRDIGT VERK."

I *Det var inte jag*. Igen målar Jesper Waldersten live på scenen.

12 Anne Lundberg och Sofia Helin

Med tv-serien *30 liv i veckan* försöker de bryta tystnaden kring självmord.

14 Där röda linjen slutar

Norsborg bär anor från medeltiden, har haft två låtar med i Melodifestivalen och har fått en soffgrupp från IKEA döpt efter sig.

28 Boys in the hood

I Högdalens industriområde ligger den äldsta och största besiktningstationen i Europa. Bengt Nilsson började där 1978.

56 Svepet

Berit Viklund, Joakim Åhlund och Jockum Nordström, Kicki Halmos, Alexandra Sundqvist om Barbro Hörberg, Manuel Concha, Manal Masri skriver till en seriemördare, Uje Brandelius och mycket mera.

7 Emma Leijnse

Skriver bok om den tysta, kvinnliga utbildningsrevolutionen.

8 Gata fram och tillbaka

Ridande poliser och utrangerade Kina-schack på Jungfrugatan.

10 Situation Waldersten

Månadens bild av konstnären Jesper Waldersten.

11 Krönika: Maria Hagström

Ärligt talat.

40 Krönika: Stolt

Bruset från Buchla.

42 Min plats i stan

Birgita Khelifi om utsikten vid Guldporten.

44 Mina drömmar

Angelica Bergman om sina barn.

55 Korsord

63 Dåtid sthlm

April 1939.

64 Brillant

Skateparksbyggaren Henrik Ribbing.

66 På hörnet

Birkagatan/Rörstrandsgatan.



Berit Viklund

JOHANNA ÅRSTEDT

Två Situation Sthlm-medarbetare debuterar

Jag tror att jag har ett tidigt, eget minne av Barbro Hörberg. Att en av hennes plattor står längst fram bland en bunt lp-skivor i en gammal drickaback intill en stereobänk i vardagsrummet hemma hos en kompis jag då lekte med.

Eller så har jag bara drömt det. För att jag den senaste tiden läst och gjort ett antal nedslag i en kommande biografi om Barbro Hörberg med titeln *Barbro Hörberg – med ögon känsliga för grönt*. Boken – den första biografi som skrivits om Barbro Hörberg – är författad av kulturjournalisten Alexandra Sundqvist, mångårig medarbetare på Situation Sthlm och sen 2012 del av tidningens redaktionsråd.

Hon var entledigad från det uppdraget under en stor del av förra året då hon jobbade med boken. Jag har, som sagt, inte läst boken i sin helhet ännu, men jag har läst lite här och lite där i den inför att jag och Alexandra Sundqvist samtalande om arbetet med boken. Läs mer om hennes noggranna arbete med Barbro Hörberg-biografen på sidan 69.

SEDAN VÅREN 2009 har konstnären Jesper Waldersten haft sin egen vinjett – "Situation Waldersten" – på sidan 10 i tidningen, där han varje månad gör en ny bild. Vi brukar faktiskt ha samling kringformgivare Johan Olssons dator när han klickar upp månadens högupplösta bild och

vi första gången kollar in den.

Den 1 april har Jesper Waldersten premiär på föreställningen *Det var inte jag. Igen* på lilla scenen på Kulturhuset Stadsteatern. Ett scenkonstprojekt där han iscensätter sin poesi med musik, koreografi, kostymer och skapar, med livemålning, en helt egen scenisk upplevelse med utgångspunkt i sin bildvärld.

Läs reportaget från repetitionerna på sidan 36.

FÖRFATTAREN PER HAGMAN hängde av sig sin rock – pälsbräm, stora blanka knappar, inte olik något som en av statisterna i *Anna Karenina* kunnat bära – på en galge på kläd racket i fotoateljén. Tänkta bakgrunds färgen

som var riggad funkade inte riktigt med hans gröna tröja – "Arabgrön, det är min favoritfärg". Så vi ändrade bakgrunds färgen.

Och gick och åt lunch efteråt på en iransk restaurang som låg precis runt hörnet.

Vi hade några till saker att tala om. Bland annat det här med ensamhet. Och att hela tiden vara på väg någon annanstans. Intervjun med Per Hagman börjar på sidan 18.



Ulf Stolt
chefredaktör
& ansvarig utgivare
ulf@situationsthlm.se

Situationist "Vi sjöng John Lennons 'Imagine' och Cornelis låt 'Brevet från Kolonin'. Den är min favorit."



SARA MORITZ

Alexandra Sundqvist

GÖR: Kulturjournalist, medlem i Situation Sthlms redaktionsråd sedan 2012.

"**JAG BÖRjade SKRIVA** för Situation Sthlm för drygt tio år sedan. Den första omslagsintervjun jag gjorde var med serietecknaren Martin Kellerman som tecknar serien *Rocky*. Det var julnumret av Situation Sthlm 2008, # 137, och Martin Kellerman ritade omslagsbilden. Det blev ett väldigt fint rött omslag – där hunden Rocky läser Situation Sthlm. Just det numret slog försäljningsrekord. I det här numret har jag bland annat intervjuat

artisten Rein, serietecknaren Berit Viklund samt solodebuterande musikern Kicki Halmos.

EN STOR DEL av förra året var jag borta från redaktionen då jag färdigställde en biografi om visartisten Barbro Hörberg som nu precis släppts. Boken heter *Barbro Hörberg – med ögon känsliga för grönt* och på sidan 69 berättar jag lite mer om arbetet med boken."



JOHAN OLSSON

Adolf Arbelius

GÖR: Säljer tidningen vid Gamla stans tunnelbana.

"**FÖRRA HELGEN VAR** vi med Gatans kör i Vadstena och sjöng i kyrkan, vid klostret där. Vi åkte från Korskyrkan, buss tillsammans alla 25 personer. Det tog tre timmar ner. Jag satt i mitten av bussen vid fönstret. Vi repeterade sånger på vägen ner.

Vi sjöng John Lennons "Imagine" och Cornelis låt "Brevet från Kolonin". Den är min favorit, jag hörde den på sjuttioalet första gången. Vi delade

upp oss och sjöng tillsammans med olika köror. Bosse sjöng en sololåt. Linköpings damlag i Allsvenskan gav oss blommor efteråt och vi fick var sin ikon av prästen som tack.

VI SOV ÖVER på Pilgrimshemmet, i sovsal, och åt på en pizzeria innan vi la oss. Efter lunch åkte vi tillsammans tillbaka med bussen till stan."

REDAKTION

Chefredaktör och ansvarig utgivare

Ulf Stolt
ulf@situationsthlm.se
08-545 95390

Reporter

Maria Hagström
maria@situationsthlm.se

Art Director

Johan Olsson

Webbredaktör

Jenny Lindroth

Redaktionsråd

David Bogerius, Gerd Eriksson,
Alexandra Sundqvist

Korrektur

Helena Gunnarsson

Medverkande skribenter

Henrik Emilson

Medverkande fotografer och illustratörer

Anneli Hildonen, Martina Holmberg,
Henric Lindsten, Joel Nilsson, Magnus
Sandberg, Jesper Waldersten

För osignerat material svarar redaktionen. Redaktionen ansvarar ej för insänt icke beställt material.

Hemsida

www.situationsthlm.se

E-post

red@situationsthlm.se

Tryck

V-Tab 2015

Räckvidd

126 000 läsare
(Orvesto konsument 2016:helår)

Upplaga

22 500 ex/mån (TS helår)
ISSN: 1400-4437

LEDNING & ADMINISTRATION

VD
Pia Stolt
pia@situationsthlm.se
08-545 95387

Styrelse

Hans Larsson (ordförande), Ulf Stolt,
Rainbow Sweden

Ekonomi

Lilian Dahlqvist
lilian@situationsthlm.se
08-545 95386

Adress

Timmermangatan 38
118 55 Stockholm

Tel

08-545 95381

Fax

08-668 7909

Organisationsnummer

55 66 49-1071

Plusgiro/Bankgiro

pg. 25 59 89-6
bg. 5774-9327

SOCIAL VERKSAMHET

Verksamhetschef,
sociala verksamheten
Jenny Lindroth
jenny@situationsthlm.se
08-545 95388

Samordnare

Ingmari Olofsson
ingmari@situationsthlm.se
08-545 95381

Jonas Svensson

jonas@situationsthlm.se
08-545 95381

Telefonnummer distribution

08-545 95381

Öppettider

Måndag till fredag kl. 8-15
Lördag kl. 10-14

Plusgiro/Bankgiro

pg. 28 19 18-3
bg. 5357-3259

Organisationsnummer

80 24 11-1497

ANNONSERING & PRENUMERATION

Herman Sundgren
herman@situationsthlm.se
08-545 95394

Catharina Persson

catharina.persson@mediakraft.se
tel. 070-421 02 80

Robert Wallner

robert.wallner@mediakraft.se
tel. 070-992 53 43

Privatprenumeration

12 nummer kostar 660 kronor

E-post

situationsthlm@pressdata.se



2/12 Mariza

En av världens mest framgångsrika fadosångerskor som hyllas både av publiken och av musikkritiker världen över.

5/5 Kronos Quartet

Djärva utforskare av stråkmusikens klangvärld sedan mer än 40 år - på UKK bland annat med uruppförande i projektet Fifty for the Future.

13/5 William Basinski

Ljudkonstnär rankad bland mästare som Cage, Reich och Eno. Konserten är en del av festivalen Revolve Performance Art Days.



Följ oss på ukk.se, Facebook, Instagram och Spotify
BILJETTER: ukk.se 018-727 90 00 #uppsalakonsertkongress



HUVUDSTAN

En värld av lakrits

FESTIVAL Den 1 och 2 april är det lakritsfestival i Annexet vid Globen med aktiviteter för alla åldrar, från provsmakning, till egen tillverkning, trerättersmeny i lakritsens tecken och möjligheten att skapa konstverk med lakrits.

Besökarna får också lära sig allt om lakritsens väg från rot till godispåse.

Och det går att köpa världens dyraste lakrits för 3 600 kronor burken. Men då har också olika stockholmskonstnärer målat själva burken och pengarna går till Barncancerfonden. Under festivalen koras givetvis Sveriges favoritlakrits 2017, en tävling för alla lakritslovers. Förra året vann salmiakbommen.

Äter vi stockholmare mer lakrits än tidigare?

– Det är svårt att svara på. Däremot har lakrits fått en högre status. Förra året kom 11 000 besökare och vi räknar med lika många i år, säger Tuija Räsänen, arrangör av Lakritsfestivalen.

GERD ERIKSSON



"Etiska dimensioner öppnades upp vid varje terroristattentat som skedde – vem och vad jag skrev om."

Författaren Johannes Anyuru berättar i *Modern psykologi* om skrivandet av *De kommer att drunkna i sina mödrars tårar*.



Te och konst i Husby

FRIHETSTEMA Den sista helgen varje månad serveras afternoon tea på Husby Gärd.

Den 29-30 april blir det sista gången innan sommaren. Buffebordet står framme mellan klockan 13.00 och 16.00 båda dagarna. Gästerna får själva plocka små smörgåsar och kakor och sorterna varierar varje gång.

– Men givetvis har vi bakat allt här, säger Sara Ghasri på Husby Gärd.

Dessutom kan den som vill titta på två utställningar, en i Husby gård och en på Konsthallen intill.

Temat på utställningarna i Konsthallen under våren är frihet.

GERD ERIKSSON

Fritt fall i 95 meter

SKRÄCK Den 29 april slår Gröna Lund upp portarna för säsongen. Då är det också invigning av nya attraktionen Ikaros – ett slags fritt fall på 95 meter, men med den stora skillnaden att man faller i 90 graders vinkel mot marken med ansiktet först. Som att sitta på en stol som sedan stjälpas framåt och faller i 90 kilometer i timmen.

– Vi inviger Ikaros klockan

13.00 på öppningsdagen och jag tror att det blir svårare än nånsin att hitta de personer som ska göra invigningsåket. Vår VD har i alla fall lovat att ställa upp, säger Annika Troselius på Gröna Lund.

Attraktionen Ikaros pryds av en gigantisk sol och är den andra i sitt slag i världen. Den första finns på en nöjespark i Florida.

– Gröna Lund har funnits sedan 1883 och vi måste så klart förnya oss för att överleva.

Den som känner till historien om Ikaros vet att han flög för nära solen så att vingarna av vax smälte och han föll ner i havet och drunknade.

Men Annika Troselius försäkrar att Ikaros på Gröna Lund bromsar i tid.

GERD ERIKSSON



Vårsalong i Vällingby

KONST I närmare 20 år har Grimstagruppern ordnat Vårsalong i Vällingby i början av april. Under två helger – 1-2 april och 8-9 april – visar gruppens medlemmar upp ett åttiotal verk i olja, akryl och akvarell i ateljén på Kanngjutargränd 1.

Nytt för i år är att Vårsalongen har ett tema – temat är Vällingbytorget.

– Alla har fått göra en tavla med sin tolkning av torget. Och det har varit lite mer press på oss än tidigare för hinna klart i tid, säger Kerstin Spångberg i Grimstagruppern.

Vernissagen på Vårsalongen i Vällingby är lördagen 1 april mellan 11.00 och 16.00. Alla konstverk är till salu.

– De sålda tavlorna hänger kvar under båda helgerna så att alla kan se dem, säger Kerstin Spångberg.

GERD ERIKSSON

Grejen med män i triåk

UTSTÄLLNING

Det är accepterat att män har triåk vid brottning, cykling och friidrottande. Och även att Spindelmannen bär tajta kläder under sina uppdrag. Men varför är det laddat med män i triåk som dansar balett?

Hur ser de gamla fördomarna ut? Och hur kommer det sig att killar som dansar hiphop anses som riktiga män, men inte killar som dansar balett?

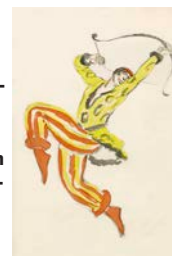
Det är några av frågeställningar som Dansmuseets tar upp i sin nya utställning *Men in motion* som öppnar 21 april.

– Samtidigt vill vi också lyfta frågan om vi har en ny tillåtande maskulinitet. Nåt har hänt efter att Billy Elliot gått både som film och teater. Och på kungliga balettskolan i London är det numer fler killar än tjejer som söker, säger Linnéa Isaksson, Dansmuseet.

I Stockholm har vi inte kommit riktigt lika långt ännu. Och även om rektorn på Kungliga balettskolan tror att vi får vänta ytterligare några år på Billy Elliot-effekten så är det ändå ett faktum att fler pojkar än tidigare söker sig till skolan.

– Det är positivt. Dans är till för alla kön, säger Pär Emteryd, rektor på Kungliga balettskolan.

GERD ERIKSSON





EMMA LEIJNSE SER KVINNORNAS FÖRDEL

Bättre utbildade än män

I SVERIGE, LIKSOM i större delen av västvärlden, har kvinnornas utbildningsnivå passerat männens. Ända sedan nittioalet har kvinnor dragit ifrån i utbildningsnivå. I dag läser fler än hälften av kvinnorna vidare på högskola, medan gruppen av lågutbildade män blir allt större.

– Män har fortfarande makten i samhället och förekommer i toppen, men de är också överrepresenterade i botten av samhället – bland hemlösa, kriminella och i självmordsstatistiken. Det finns en stor grupp killar som inte klarar skolan.

En del av dem kommer att uttrycka sitt utanförskap i våld och kriminalitet, menar journalisten Emma Leijnse, som skrivit reportageboken *Fördel kvinna – den tysta utbildningsrevolutionen*.

– Det är högst troligt att de unga killarna som skjuter varandra i förorten har en dålig skolgång bakom sig. Att inte klara skolan är en stark indikation på att livet blir svårt.

"Den tysta utbildningsrevolutionen", som Emma Leijnse kallar den – där kvinnor bildar sig allt mer och därmed får mer jämställda liv – har pågått sedan slutet av 1800-talet. Den har gått hand i hand med 1900-talets kvinnokamp.

– Tjejer som genomgår en högre utbildning har lättare att få jobb. En kvinna med en utbildning bakom sig ställer också högre krav vid familjebildning. Det finns ingen faktor som väger tyngre än kvinnas utbildningsnivå för ett jämställt familjeliv. Män med hög utbildning har inga problem att hitta en partner. De lågutbildade männen hamnar däremot i ett dubbelt utanförskap – de har inte bara lättare att hamna i arbetslöshet, det är också svårare för dem att bilda familj – eftersom ingen tjej vill ha dem. Det blir ett extra stigma.

Var krävs för att vända utvecklingen?

– Jag tycker att det är en jämställdhetsfråga att fler killar ska klara skolan. De behöver också manliga förebilder i skolan, personal som de kan identifiera sig med. Det är också viktigt att pappor läser för sina söner – ju tidigare desto bättre.

ALEXANDRA SUNDOQVIST



Jungfrugatan, Östermalm 10.10-11.03

Ridande poliser, kasserade Kina-schack och en omöblerad balkong i nordostläge. Utmed Jungfrugatan på Östermalm passerar 53 minuter ganska varligt. TEXT ULF STOLT FOTO MAGNUS SANDBERG

DET LIGGER 13 i princip lika långa cigarettfimpar i sand- och grussörjan precis vid sidan av övergångsstället vid korsningen Bo Bergmans gata. På hotellet, som Jungfrugatan liksom försvinner genom under en överbyggnad och sedan slutar vid Starrångsringen, är bara ett fönster öppet på glänt. I ett av fönstren på tredje våning står en man och ser ner på gatan medan han talar i telefon.

Två ridande poliser kommer Strindbergsgatan upp och sneddar det lilla torget framför mataffären och förskolan och sedan viker de ner Carl Akrells gata.

En man i grå hoodie sneddar över gatan och kollar på skylten vad som



gäller vi parkering, sedan går han tillbaka till bilen, hämtar sin plånbok och går till parkeringsautomaten bredvid cykelställen. Han blir stående en lång stund, men still slut accepterar maskinen hans kort och han kan få ut en parkeringsbiljett.

På busshållplatsen runt hörnet utmed Valhallavägen står nio personer i kö. En ensam cykel står uppställd på stödet mitt på gångvägen bakom en av de parkerade bilarna. Den femvånings tegelfastigheten på andra sidan Valhallavägen har fyra små gjutjärnsbalkonger på hörnan, monterade i svagt nordöstligt riktning. På tre av balkongerna står utemöbler, endast den översta

balkongen står tom.

EN MAN I vit skjorta och solglasögon står utanför ett garage och lägger buntar med kopieringspapper i en takbox på en bil. Bakom honom en skylt på garagedörren – grafittin har inte gått att tvätta bort helt, grå färgrester och ordet "Klambre" är synligt – som visar att den som parkerar och blockerar utfarten kommer att bogseras bort.

Mellan två krukor torkade växter på fönsterbläcket till frisersalongen står handskrivet på en griffeltavla: "Snart är det vår, tänk på ditt hår" under en leende sol. Salonge erbjuder både laserbehandling mot tunnhårighet, hårsättningar samt

FUE hårtransplantation.

Vid koddosan på muren informeras att koderna endast går till hyresgäster, inte till Östermalms brandstation.

Den blå tygmarkisen över dörren till Konferens Hedvig Eleonora är – utan överdrift – i behov av en högtrycksspolning.

Finkornigt glassplitter på trottoaren, tänkbara rester av ett bilinbrott. På ett elskåp gör Stockholms Improvisationsteater reklam för sin *Improviserad Norén*.

TVÅ MAMMOR MED likadana blå barnvagnar står och pratar på gångvägen mellan körbanorna på

Karlavägen, precis när jag passerar hör jag en av dem säga "... fast inga snittblommor med långa stjälkar". En liten dagisgrupp i gula västar väntar fri lejd vid övergångsstället mitt emot blomsteraffären på hörnan.

Tre personer står böjda över ett ovalt bord inne på Planoform.

Överst i en orange Big Bag utmed trottoaren en bit från nummer 20 ligger kartongen till ett gammalt Kina-schack spel.

En ung man med en liten brun, långbent hund korsar hastigt gatan.

Bortifrån trakterna av Hedvig Eleonora kyrka börjar man kunna urskilja en strimma blå himmel precis när ljudet av ett utryckningsfordon tilltar i styrka. 📍

Situation **Waldenstein**

Vid astmaanfall: Ring någon mitt i natten och bara va.





MARIA HAGSTRÖM 'ÄRLIGT TALAT

ögnen är vackrare än sanningen och jag sa att det var en väldigt vacker klänning hon hade köpt. Senare samma dag ljög jag igen. Jag sa att bussen varit försenad när det egentligen var jag som varit slapp. Nästa lögn kom på nätet. Jag klickade i: "jag har läst och godkänner användarvillkoren". Och sedan började någon prata om en stor nyhet och det verkade som att alla hade koll på den. Så jag sa att jag visste vad de pratade om fast jag inte visste vad de pratade om.

Det blir små lögner ibland. Det finns många blå tungor. Det finns vit lögn och svart lögn. Nödlögn och förbannad lögn. Överdrifter och underdrifter. Mytomaner och vanliga bedragare. Det finns forskning som visar att vi ljuger 20-200 gånger per dag. Som mest en osanning var femte vaken minut?! Anledningen till att det skiljer så mycket är troligtvis för att vi ljuger när vi svarar på frågan om hur ofta vi ljuger.

Om vi ljuger på bekostnad av andra så finns risken att vi kommer att göra det mer och mer. Hjärnan härdas och färre obehagliga känslor uppstår

allteftersom. Men forskning visar att vi oftast inte ljuger för vår vinnings skull, utan för att undvika obehag. Vanligast är de vita lögnerna. De kan faktiskt vara bra för sociala relationer. Vi ljuger för att höra till gruppen och för att inte såra. En sanningssägare är inte alltid så trevlig. "Ärlighet varar längst" är en sanning med modifikation.

DET FINNS VIT LÖGN OCH SVART LÖGN. NÖDLÖGN OCH FÖRBANNAD LÖGN. ÖVERDRIFTER OCH UNDERDRIFTER. MYTOMANER OCH VANLIGA BEDRAGARE.

DET FINNS APRILSKÄMT och många som säger: "jag skämtade ju bara". Det finns reklam med budskap som inte stämmer och människor som inte ser ut som de ser ut. På Tinder är inte alltid längden eller åldern sann och i bostadsannonser är rummen större

och ljusare än i verkligheten. Men vad är verkligheten, om verkligheten delvis består av lögn? Verkligheten är när #nofilter används på Instagram.

I tvättstugan ljuger tvättmaskinen. En minut kvar är aldrig en minut kvar. Till och med föräldrarna ljög: "Tomten finns" och "du får mat på huvudet om du äter med mössan på". Och kompi-

Clinton "did not have sexual relations with that woman" och Donald Trumps näsa växer under en tv-debatt.

Många litar inte på politiker eller på media, de tycker att de ljuger eller undanhåller sanningen, i stället vänder de sig till andra politiker och annan media som ljuger desto mer. Vi har vår egen sanning och söker oss dit den kan bli bekräftad. Då kan vi gå på vilken lögn som helst.

Vi använder också lögner för att hålla uppe fasader, men mest ljuger vi nog för oss själva. Om hur våra liv blev som de blev och om att förhållandet är bra fastän det inte är det. Vi ska inte leva i en lögn, vi ska ju vara sanna mot oss själva. Vi ska inte blunda för sanningen, men det är inte alltid lätt att se sanningen i vitögat.

Lögn behöver inte alltid vara helt fel, men vi ska vara försiktiga med vad vi ljuger om och varför. Och inte ljuga var femte minut. En lögnare blir inte trodd när han talar sanning. Men ärligt talat, så hade väl konstnären Albert Engström rätt: "Det är för väl att lögnen finns – för tänk om allt man hörde var sant." 📢

Är du nykär idag?

Teckna samboavtal när det är dags att flytta ihop. Via SBAB får du de vanligaste juridiska avtalen* för livets olika skeenden. Kostnadsfritt. Mer info på sbab.se/avtal24.

När du tecknar bolån hos SBAB bjuder vi på 30 minuter familjejuridisk behovsanalys med familjejurist från juristbyrån avtal24. Behovsanalysen sker via telefon. *De kostnadsfria avtalen omfattar bland annat samboavtal och testamente. Erbjudandet gäller till och med 20171231.

SBAB!

Var sjätte timme tar en människa sitt liv i Sverige. Ändå är det något vi sällan talar om, trots att det skulle kunna rädda liv. Men nu ska Anne Lundberg och Sofia Helin bryta tabut i SVT-serien *30 liv i veckan*.

TEXT MARIA HAGSTRÖM FOTO JANNE DANIELSSON

RÄDDA OM LIVET

Anne Lundberg var 20 år gammal när hennes pappa tog sitt liv. Det kom inte som en överraskning, han hade mått dåligt länge, han dödade smärtan med alkohol och tabletter och hade försökt avsluta livet tidigare. Men det var en chock, det var så definitivt och förkrossande.

– Min pappa hade själv en pappa som tagit sitt liv så han visste vad det betydde med skuld känslor och problem för oss som var kvar. Ändå tog han sitt liv. Jag har varit så arg på honom för det.

Men under arbetet med SVT-serien *30 liv i veckan*, där hon och skådespelaren Sofia Helin träffar personer som överlevt självmordsförsök, anhöriga och forskare, har hon fått mer förståelse. Hon är inte lika arg längre.

Hon minns särskilt ett möte.

– Det var med en överlevare, en man som hade en fru som älskade honom, tre friska barn, mer pengar än han kunde göra av med, fler vänner än han hann träffa, men han orkade bara inte leva. Eftersom vi var tre syskon när min pappa tog sitt liv så frågade jag honom om han inte tänkte på sina barn i det där ögonblicket.

Mannen svarade att han inte hade tänkt, han hade bara känt att han måste få sova. Han valde inte att dö, han hade inget val – mörkret var så kompakt och smärtan så stor att han måste stänga av.

– Han beskrev det som att hålla en hand på en platta på spisen. Det blir hetare och hetare och han måste ändå försöka hålla kvar handen. Håll kvar handen, håll kvar den, det blir bättre! Till sist måste han ta bort den, måste ta bort smärtan.

I SVERIGE DÖR drygt 1 500 personer av självmord varje år. Det är fem gånger fler än som

dör i trafiken. Självmord är den vanligaste dödsorsaken bland män mellan 15 och 44 år. Det är fler som dör i världen till följd av självmord än av krig och terrorism.

– Våra nyheter fylls av krig, terrorism, mord och trafikolyckor, men vi hör aldrig ett ord om självmord. Självmord är kanske egentligen ett större hot mot mänskligheten. Det har funnits en missriktad omtanke

MIN PAPPA HADE SJÄLV EN PAPPA SOM TAGIT SITT LIV OCH HAN VISSTE VAD DET BETYDDE, MED SKULDKÄNSLOR OCH PROBLEM, FÖR OSS SOM VAR KVAR.

inom media, där man varit rädd att säga nåt fel. Men om vi tonar ner, tystar, skam- och skuldbelägger – det kan däremot öka risken, säger Anne Lundberg.

Med *30 liv i veckan* vill Anne Lundberg och Sofia Helin bryta tabut och ingjuta hopp, med en förhoppning om att rädda liv.

Sofia Helin vet hur det är att må riktigt dåligt. Hon har lidit av depressioner, hon har också en farmor som gjort upprepade självmordsförsök.

– Som skådespelare har jag även gestaltat många självmordsförsök och självmord. Det är ett stort ämne inom fiktionen men det syns inte i det vardagliga samtalet. Det finns en skuldläggning kring problemet, en inställning att det är den egnas eller nån annans fel, säger Sofia Helin.

I stället tycker hon att depression ska ses som en dödlig sjukdom, men där de flesta inte dör. Självmord kan förebyggas och antalet gå ner. Det går att göra något på individnivå, men också på samhällsnivå. Ett visst antal självmord går att bygga bort, till exempel med staket på Västerbron och plexiglasväggar i tunnelbanan.

– Forskning visar även att 85-90 procent som överlever ett självmordsförsök senare dör av en annan orsak. Om man får hjälp, tid till reflektion och näsan över vattenytan, så finns det hopp, säger Anne Lundberg.

Hon påpekar att mycket av den självmordsprevention som finns i dag till stor del består av frivilligarbetare.

– Pratar man inte om självmord så finns det inte och finns det inte så satsar man inga pengar, säger hon och tillägger att hon anser att en psykisk sjukdom ska betraktas på samma sätt som en fysisk sjukdom.

– Stigmat kring psykiska diagnoser måste bort. Det ska vara möjligt att säga: min släkting dog av en psykologisk olycka, lika väl som att min släkting dog av cancer, påpekar Sofia Helin.

För henne var det viktigaste under inspelningen mötet med Jan Beskow, professor emeritus vid Göteborgs universitet som forskar om självmord.

– Hans övertygelse är att vi måste börja jobba tillsammans med patienten, att patienten är experten. Samhället skulle tjäna på att börja lyssna på individerna, de kan komma med information om vad som är fel i samhället. Men det är alltid de som ska återanpassas. Kanske de sitter på information om var och hur vårt system inte fungerar. Då skulle inte heller stigmat och utanförskapet bli så stort, säger Sofia Helin. ☺

ANNE LUNDBERG OCH SOFIA HELIN YRKE: Anne Lundberg är journalist och programledare för bland annat *Antikrundan* och *Himlen kan vänta*. Sofia Helin är skådespelare och spelar huvudrollen i kriminalserien *Bron*. **AKTUELLA:** *30 liv i veckan*, tre avsnitt med premiär 20 april i SVT1 klockan 21:00.





DÄR RÖDA LINJEN SLUTAR

Norsborg har varit en betydande plats sedan järnåldern. Och i dag finns de skäggiga frisörerna där, pirogerna som går att äta som plockgodis, konstgräsplanen och SL:s nya underjordiska servicegarage för tunnelbanan. TEXT GERD ERIKSSON FOTO MAGNUS SANDBERG



Slutstation på röda linjen är Norsborg.

Det är 19 stationer från Slussen, en resa som tar ungefär 37 minuter. Och det finns många föreställningar och kanske fördomar om hur livet i Norsborg med omnejd ter sig.

Tunnelbanestationen är nyligen renoverad, det är rött och orange som gäller. Rött kakel på väggarna, hissar, balkar och andra detaljer är målade i orange.

Norsborg är liksom delat i två.

Åt ena hållet från t-banan leder en trappa ner till centrum, åt andra hållet en lång rulltrappa upp till det som vissa anser vara gräddhyllan. Därifrån är det en vidunderlig utsikt över Mälaren, skogarna, halva Botkyrka och fotbollsplanen som är grön året runt. Där finns också restaurangen Bocken som har karaoke på lördagar.

Men nu är det fredag mitt på dagen och restaurangen har precis öppnat. Några gäster har letat sig dit för att äta pizza.

– Jodå, vi har en pizza som heter Bocken – det är fläskfilé, kantareller, paprika och bearnaisesås på den. Vi har á la carte också, säger ägaren, Musa Bilan.

De som bor på höjden i Norsborg måste ha starka ben, det är en rejäl backe upp. Ibacken kommer Eliné Andresson och Irene Puuperä med sina hundar. De kallar sig storkompisar och har bott i området i 25 år. De uppskattar den dramatiska naturen och Eliné Andresson gillar särskilt vandringsleden från Norsborg till Slagsta, den som är fem



Storkompisarna Irene Puuperä och Eliné Andresson med hundarna Hampus och Nino.



Emil El-Hayek har en gång i tiden tävlat i konditor-SM. Sedan fem år tillbaka driver han Forno Emilio i Norsborgs centrum.

kilometer lång och heter Mälarpromenaden.

Hon har gått den minst tusen gånger.

– Förr var det inte så mycket folk som gick där, men nu har även många fler av de som bor här upptäckt naturen. Och det är kul. Det är verkligen en fin väg, säger hon.

Vi tar rulltrappan och trappan ner till centrum som är en platt fyrkantig byggnad. På en stor skylt står det: "Ursäkta röran – vi bygger om. Vivo & Frisör runt hörnet på andra sidan". Frisersalongen runt hörnet heter Salong Romance. Där är det full rulle med hög taktfast musik, kunder i alla åldrar och så fyra unga frisörer med skägg. Hipsterskägg. Den enda som är bar om hakan är ägaren Abdo Eshoo.

– Min fru vill inte att jag ska ha skägg. Men jag är faktiskt inte så sugen på att ha

det själv heller, säger Abdo Eshoo.

Ett stenkast från Salong Romance står en bronsstaty föreställande en naken kvinna. Det är en av skulptören Curt Thorsjös nakna damer. Det finns ingen skylt med namn på konstnär, verk eller när statyn kom på plats.

I de tre stora björkarna ovanför statyn jobbar skatorna febrilt med att bygga bon till vårens ungar.

KONSTGRÄSPLANEN KÄRSBY IP är öde den här fredagseftermiddagen.

Den betyder mycket för fotbollen i Norsborg. Inte minst för damfotbollen och Norsborg FF – där "FF" står för flickfotboll. Tidigare var de den enda föreningen i Stockholm som tvingades spela sina hemmamatcher på grusplan. Tränaren för damlaget, Mathias Axner, säger att Stockholms stad nyligen gjorde en sammanställning som visade att norra Botkyrka har störst antal startade lag för killar och lägst antal startade lag för tjejer jämfört med övriga Stockholm.

– Tjejfotbollen i norra Botkyrka är extremt liten. Vi har ett damlag som spelar i division fem och så fyra flicklag. Damlaget höll på att dö ut, men spelarna har kommit tillbaka och dragit i gång laget igen. Vi har också en välbesökt fotbollsskola för tjejer.

Tanya Sundenhag är vänster yttermittfältare i damlaget och tränare för flickorna som är åtta och nio år. Hon har spelat fotboll sedan hon var liten, nu är hon 25 och vice kapten för damlaget. Under några år spelade hon i andra klubbar, men är tillbaka i sitt kära Norsborgs FF där de gamla kompisarna spelar.

– Vi i damlaget har gått obesegrade genom Korpen i vinter. Så det ser lovande ut



På Salong Romance är chefen Abdo Eshoo den enda som inte har skägg.

inför säsongen. Visst har många i gamla damlaget flyttat utomlands eller börjat plugga på annat håll. Men jag ser ljusst på framtiden för alla tjejer som vill spela fotboll här i Norsborg. Och konstgräsplanen är ett lyft.

Oljana Petrova bor vid konstgräsplanen och hör när det är matcher. I dag har hon promenerat till biblioteket i Hallunda med dottern Aleksandra Petrova. De är där en gång i veckan. Dottern Aleksandra känner sig hemma i barnhörnan och de brukar vara med på familjeaktiviteterna som biblioteket anordnar. Och Oljana Petrova, som pluggar till undersköterska, gillar att läsa olika vetenskapstidningar som finns där.

– Vi trivs i Norsborg, tidigare bodde vi i Fittja. Visst är det långt in till stan, men jag gillar naturen här, ängarna, skogen och vattnet. Jag behöver bara gå en kvart när jag vill ut och plocka svamp på hösten, säger Oljana Petrova.

Vad säger dina kurskamrater om att du bor i Norsborg?

– De frågar om jag sover i skottsäker väst.

Vad svarar du då?

– Nej.

EN ANNAN PLATS där det är full ruljungs denna fredag är på Forno Emilio som serverar orientalisk fastfood. Libanesiska piroger i alla möjliga former och fyllningar med ost, spenat, tomat och köttfärs. Till det olika röror. Stammisarna hämtar hela kassar med piroger till helgen.

Och när inrikesministern Anders Yge-

VISST ÄR DET LÅNGT IN TILL STAN, MEN JAG GILLAR NATUREN HÄR /.../JAG BEHÖVER BARA GÅ EN KVART NÄR JAG VILL UT OCH PLOCKA SVAMP PÅ HÖSTEN. Oljana Petrova

man var på besök i Norsborg förra våren var det på Forno Emilio som han och hans entourage intog sin lunch.

– Det har varit många kändisar här. Både Stefan Sauk, Petter, Gladys del Pilar och Blossom Tainton. Vi har ju Riksteatern i närheten. Svenskarna vill ha mer vegetariskt och veganskt, säger Emil El-Hayek som är konditor i botten och är den som äger Forno Emilio.

Han berättar att de platta pirogerna med kryddblandningen Za'atar är hans senaste idé. Za'atar innehåller sesamfrön, sumak och timjan. Och timjan ska enligt hans farfar vara bra för minnet.

Emil El-Hayek har också tagit fram en speciell baklava som är mindre söt och som är fylld med vaniljkräm i stället för nötter och



Oljana och Aleksandra Petrova är stammisar på biblioteket.

mandlar. Han kallar den svensk baklava.

– Många invandrare kommer in och frågar efter den svenska baklavan i stället.

I vår är det dags för en helt ny meny på Forno Emilio. Den är hemlig in i det sista. Men Situation Sthlm kan avslöja att det blir något som en hel familj eller ett helt fotbollslag, om man så vill, kan dela på.

Och hur var det då med den nya underjordiska servicedepån för tunnelbanans röda linje. Jo, den ligger som mest 40 meter ner i Eriksberget i Norsborg och sväljer 17 tunnelbanetåg samtidigt. Depån ska börja användas när de nya tunnelbanevagnarna C30, tas i bruk. Då behöver inte vagnarna längre köras tomma från Nyboda ut till ändstationen utan kan starta direkt från Norsborg.

Norsborg blir både start och mål. 📍



ELIN ELMER

Det gjordes 730 sprängningar i berget för Norsborgsdepån och 320 000 kubikmeter sten har forslats bort.

VISSTE DU ATT:

Norsborg haft två låtar i Melodifestivalen – "Främling" med Carola Häggqvist 1983 och "Vart har du vart", 2017 med Allyawan som han skrev tillsammans med Redline Records i Norsborg.

Det röda strecket i Redline Records logga är de fyra sista stationerna på röda linjen: Fittja, Alby, Hallunda och Norsborg.

Gatorna i Norsborg har namn efter asagudar – Mimers väg, Tors väg, Balders väg, Frejs väg till exempel.

IKEA döpte en av sina soffserier i "skandinavisk touch" till Norsborg.

Målarpromenaden sträcker sig från Norsborgs Herrgård till Slagsta färjeläge.

Slogan för hela Botkyrka kommun är: Långt ifrån lagom.





SOLITÄR DRÖNARE

.....

De senaste åren har författaren Per Hagman mest rört sig mellan en andrahandslägenhet i Nice, krogens personalbostad när han säsongat på Marstrand och sin pappas hus på Västgötaslätten. Samt en del andra platser, på väg till eller ifrån. Kommande självbiografiska romanen *Allas älskare, ingens älskling* landar ner hans författarskap i en lite ny riktning. Men det behöver inte betyda att Per Hagman vet var han kommer vilja befinna sig. **TEXT ULF STOLT FOTO HENRIC LINDSTEN OCH JOEL NILSSON**

.....

Per Hagmans interna Stockholms-GPS är lite rostig. När vi ska ses utanför foajén till Hotell Hellsten på Luntmakargatan visar det sig att han under promenaden på väg dit tvingats göra en smärre omfattning och riktningjustering borta vid Odengatan, ungefär i höjd med Döbelnsgatan.

– Jag trodde den här gatan började närmare hitåt, att den kom där och gick parallell med... skit samma, men jag fick liksom snedda lite där borta.

Han pekar snett över axeln, i ungefärlig riktning Stadsbiblioteket.

Anledningen till att vi ses just där vi ses har dels med Per Hagmans koppling till kontinenten Afrika att göra – hotellets lobby och bar är smyckade med allehanda afrikanska artefakter, vi återkommer till

I DET RIKTIGA AFRIKA HAR JAG INTE VARIT I VUXEN ÅLDER. NU ÄR JU PAPPA GAMMAL, MEN DE SISTA ÅREN HAN JOBBADE VAR JU JAG VUXEN OCH VILLE BARA VARA I STOCKHOLM.

Per Hagmans Afrikakoppling längre fram i texten – och att han för tillfället lånar en lägenhet i Vasastan och därför passar det även ur geografiskt hänseende utmärkt att vi ses på just det här hotellet.

För någonstans måste man ju vara.

Jag noterar honom komma gående utmed den östra trottoaren ungefär mitt på kvartret, med en bit kvar tar han ett sista grunt bloss och släpper sedan cigaretten och släcker den mitt i steget mot marken under sulan på sina kängor. Den ljusskygga våren efterfrågar alltjämt mössa och halsduk så Per Hagman är därmed exemplariskt klädd för promenaden hit och det syns på hans en aning nyfikna men samtidigt lediga och ekonomiska gångart – riktningseenergi riktad rakt framåt, inga förluster i sidled – att han är en man som tycker om att promenera i städer.

– Jag älskar att promenera i städer, att bara gå och hamna där man hamnar och upptäcka det som sker... har alltid gjort det.

Vi går genom foajén och upp i den postfrukosttomma baren och tar bordet i hörnet vid fönstret.

Han tar tydlig notis om inredningsdetaljerna och deras ursprung.

En av anledningarna till att Per Hagman för tillfället befinner sig i Stockholm är att han och hans redaktör på Bonniers är i den absoluta slutfasen av korrekturarbetet med kommande boken *Allas älskare, ingens älskling*. Dagen innan har de haft en sittning och bland annat diskuterat Per Hagmans användning på ett ställe i texten av det franska uttrycket "joie de vivre" – i Webster översatt till "en känsla av glädje och upprymdhet inför livet".

Redaktören vill tvätta bort. Per Hagman vill låta stå.

– Hon vill inte att jag ska ha med det för "det finns ingen under 90 år i Sverige som använder det begreppet". Och det är ju sant, det är ju ett gammalsvenskt importerat franskt uttryck. Hon tog exemplet att Knut Ståhlberg (legendarisk utrikeskorrespon-

dent stationerad i Paris, red. anm.) möjligen är den siste som på ett naturligt vis kunde använda den frasen, som hade den konserverade svenskan att det skulle låta naturligt om det kom från honom.

– Jag har behållit det. Det finns inget annat bra ord på svenska. Livsglädje låter som titeln på en självhjälpsbok – "Välj livsglädje".

En betydande del av Per Hagmans joie de vivre har kommit att handla om resande, om lusten att se nya platser, nya städer, viljan att söka sig till andra områden än de som alla andra reser till. I boken skriver han att han måste vara en av få svenskar i hans ålder i dag som ännu inte varit i vare sig Thailand eller USA.

OM RELATIONEN TILL STOCKHOLM

– Jag skulle inte vilja bo i Stockholm permanent, men jag tycker det är ganska kul att komma upp. Men det är nog ändå så att det finns en liten hinna numera. För mig som är så mycket ensamvarg och drönare så tycker jag inte att Stockholm är så vänligt mot ensamma drönare och solitärer. Dels har det med klimatet att göra.

– Jag har valt att resa i den gamla världen. Det är väl kanske just att jag vill ha lite motstånd också, till USA åker ju alla och alla kan engelska. Jag vill få en annan förklaring till livet, och sen är det kanske lite barnsligt att inte vilja göra det som alla andra gör.

Förutom engelska talar Per Hagman franska, "om jag får vara där en vecka så lossnar det nästan flytande". Och haltande, jättedålig italienska.

– Stapplande med tusen fel kan jag föra en konversation på italienska om vädret. Men sen är det slut. Jag kan några stackars fraser på egyptisk arabiska. Det är ju kul att kunna ett språk utöver engelska.

– Lite hämmande är det också för jag vill ju hålla min franska och italienska vid liv så jag åker gärna någonstans som är fransk- eller italienskspråkigt. Därför är jag aldrig i Spanien, åker jag någonstans vill jag kunna tala franska eller italienska. I Portugal har jag varit en gång och gillade jättemycket, men det är ett krångligt språk. Men det kanske är ett ålderstecken, ska man orka gå in för ett nytt land, ett nytt språk?

Var har du rest mest som vuxen?

– Mycket sydeuropa och Frankrike, lite mellanöstern och arabvärlden. Jag tycker det är spännande att fatta grejer. Men i det riktiga Afrika har jag inte varit i vuxen ålder. Nu är ju pappa gammal, men de sista åren han jobbade var ju jag vuxen och ville bara vara i Stockholm och tyckte det var världens mittpunkt.

– Jag kan ångra nu att jag inte var nere och hälsade på, för han jobbade mer och mer i Kongo och Sudan och i Darfur-provinsen – vissa av platserna ansågs så farliga att man inte fick komma dit som familjemedlem. Men det hade ju varit intressant att ha hälsat på honom innan han la av helt.

PER HAGMAN VÄXTE till dels upp i Afrika, hans pappa var arkitekt och har arbetat mycket för olika NGO: s och en del olika utländska biståndsorganisationer. Via pappans arbete kom familjen bland annat till Centralafrikanska kejsardömet under kejsare Bokassas korta styre.

– Han var ju verkligen en sån där Tintindiktator som bar kungakrona. Han var besatt av Napoleon, bar 1700-talskläder på officiella foton och poserade med högerhanden innanför västen och hade guldspira.

Familjen bodde i ett stort höghus i huvudstaden och Per Hagman skriver i boken om ►



hur motorvägen ibland stängdes av – hans unga ögon bevittnar detta från balkongen, en aning förundrad – för att kejsare Bokassas motorburna kortege skulle passera.

– Bokassa hade ju kannibaltendenser också. När han störtades var det en officer som var försvunnen jättelänge, sen hittade man honom styckad i Bokassas privata frys. Det har diskuterats sen om det var som ett straff, en rituell förnedring att äta en misslaglig person, mer än att han var sugen på människokött.

Var i Afrika bodde ni sedan?

– I Tanzania, i Dar-es-Salaam, sista gången jag bodde i Afrika var jag 15 år. Men där är det ju annorlunda, många européer och som europé lever man ju ett bortskämt europeiskt liv där. I Tanzania var jag alla skollov med lite ledighet och dispens att vara borta lite längre.

– I Centralafrika fanns ingen skola. Hela femte klass slapp jag, fick dispens. Mamma läste med mig, hon och jag satt med matte och svenska och så. Det hade ju, så här i efterhand, så klart varit tjustigt om man gått i nån fransk diplomatskola några år, men tyvärr så har jag inte det.

Ett uttryck som förekommer i boken är "tunna band", relaterande till den immateriella tillgång som igenkännande, sociala kontakter och vänskap utgör.

– Det där är en lyx för mig. Men så kan jag ju välja nu i Stockholm också, om jag vill gå någonstans där jag vet att jag känner folk eller nån sylta jag aldrig varit på där jag garanterat inte träffar nån jag känner. Då är det ju underbart att sitta nån timma vid en bardisk. Sen börjar man prata med bartendern och så har ett tunt band etablerats och nästa gång man är där så är man inte lika isolerad.

– Även om jag sitter ensam i Palermo är det ju en viss sträcka innan jag blir accepterad, men det finns en bänk där gubbarna sitter varje dag och sen börjar man till slut nicka mot varandra, sen hälsa. Sen är det ju naturligtvis en lång sträcka till att bli riktig vän, det är ju nåt annat.

Det handlar för Per Hagman om "att få vara med i nåt". Att när han sitter ensam i Palermo – eller någon annanstans – kan han ändå gå ner till "den där baren eller korsningen, där sitter folk och dräller".

– Det finns ju inte den naturliga sociala omsorgen spontant i Sverige på samma sätt.

Är du bra på ensamhet?

– Det är ju en social utmaning och en



FINNS INGEN JAG KAN RINGA. OCH DET BLIR JU NÄSTAN EN MER PLÅGSAM GREJ ÄN OM JAG ÄR ENSAM I EN STORSTAD NÅNSTANS MED INGEN ATT RINGA.

paradox – att å ena sidan vill jag vara ensam, samtidigt kämpar jag för att bli accepterad i en ny gemenskap... det är märkligt det där. Det blir ju ett socialt kapital till slut som man har, vilket gör det svårt att lämna det

sen. Det är ju ett immateriellt värde men det är ju värt mycket att vara tjena med alla i en bar, både stammisar och personal. Det är en trygghet och en skön miljö. När man långsamt byggt upp det och börjar tröttna...

Han ser Stockholm som "en jättekul stad att bli vuxen i, fram till 30, då man rör på sig mycket och är ute och så". Men efter 30 blir Stockholm kallt om man inte har en tydlig roll i stan.

– En februariförmiddag, alla dem jag känner – och Stockholm är staden där jag känner överlägset flest människor – är på sina jobb eller gör sitt, har karriärer, barn och familj. Finns ingen jag kan ringa. Och det blir ju nästan en mer plågsam grej än om jag är ensam i en storstad nånstans med ingen att ringa. Då är det inga problem att sitta ensam på ett kafé, då är det en positiv ensamhet. Det blir mer påtagligt då alla har sina andra liv. Men där alla är främlingar är det en mer trivsamt roll för mig.

En mening i boken jag stryker under vid läsningen är "som främling är människan mest lik sig själv". Och Per Hagman har varit främling ofta.

– Många såna där flyttar och perioder har ju uppstått ur slumpan, att jag hört nån som säger att de har en tom lägenhet de kan hyra ut och jag tänker att "det kan ju vara lite roligt, det gör jag."

Hur hört det – i vänkretsen, vid en bardisk?

– Åren jag bodde i Nice var det via en svensk tjej som jag kände i Nice som i sin tur hade träffat en svensk tjej som hade ärvt en liten tvåa där men bara var där en månad på sommaren och hyrde ut den annars. Och lägenheten låg i det kvarter jag helst ville bo i. Så jag bara mejlade henne och hon tyckte det lät bra och bekvämt. Vi hade den dealen att jag bodde där elva månader, sen åkte jag hem till Sverige i juli när hon hade semester och kom ner dit.

– Det var ju ingen egen lägenhet och det där kan jag bli lite trött på, att man inte kan hänga upp sina egna tavlor eller göra det som man vill. I och med att jag aldrig haft några papper eller fast anställning eller fint så där så har jag ju varit hänvisad till folk som litar på en.

Per Hagman har ett antal sociala kluster utspridda i Europa, med varierande grad av tunna band till.

– Ja. Och jag är också noga med att det ska ske i fysisk realtid, annars försvinner ju lite charmen med det. Man ses varje dag i ett halvår men sen har man inte kontakt på två år, jag litar på att... "just det, det var ju vi som hängde så mycket förr".

ETT STÄLLE PER Hagman hängt lite senaste tiden är på ön Lampedusa. Dels var han

där i tio dagar för några år sedan i samband med att han skrev en text för Expressen om flyktingkatastrofen i Medelhavet, men efter det åkte han dit och satte sig och skrev på det som sedan kom att bli *Allas älskare, ingens älskling*.

– Jag gillade ön och tyckte mycket om Lampedusa, så 2014 satt jag där i över tre månader mitt i vintern, det bara regnade. Lokalborna undrade vad jag gjorde i Lampedusa på vintern.

Hur länge han arbetat med boken "beror lite på hur man räknar".

– Boken börjar ju i princip 1 januari 2011, det är ju skrivet i realtid på plats i Västergötland, upplägget är lite som en dagbok. Sen åkte jag ner till Nice och tänkte att jag skulle skriva om Nice och kvarteret och livet där, så kom jag en liten bit men sen var det stop. Sen dröjde det säkert till 2012-2013 innan jag tittade på 2011 års anteckningar. Vilket är ganska bra, för då ser man vad som är ovidkommande och inte.

Ett av Per Hagmans kännetecken som författare är att ibland låta bokens huvudpersoner betrakta dem som betraktar livet medan det liksom bara pågår.

– Precis. Ibland är det kanske lite så jag gjort, betraktat de som betraktar livet. Det är

OM KROGBRANSCHEN

– Man ska också prata om alla de goda sidorna av restaurangbranschen, hur bra den är för många människor på glid. Jag vet många rörande exempel på unga killar lite på glid som får börja i ett kök och plötsligt hittar hem lite. Om du är skoltrött och inte vill plugga är ju krog en av få utvägar. Det är ju många olika sorters människor som tvingas samsas från olika socialgrupper. Men naturligtvis kan det gå åt andra hållet också och branschen erbjuda en massa frestelser. Men det finns ju nåt negativt med alla branscher.

svårt det där, jag har ju ingen medveten strategi för mig själv. Vissa författare verkar vara väldigt självinsiktsfulla och medvetet gestalta olycklig kärlek, till exempel – "då gör jag så här". Och det är ju väldigt imponerande.

För honom handlar det om att olika ämnen smyger sig in och intresserar och att han sedan hittar ett förhållningssätt till dem.

– Om vi tar Lampedusagrejen som exempel. Om jag skulle åka till nån oroshård av nåt slag vore det intressant att skildra – det läser man ju sällan – hur det är när perso-

nalen som jobbar där har sin fredagsgrej, när de tar en flasköl och grillar kött efter att ha räddat världen hela veckan. Hur går deras snack när de kopplar av? Katastrofen och lidandet kan man inte sätta sig in i och förklara. Det kan jag ibland tycka är en svaghet hos mig som författare – om det nu beror på nån osäkerhet eller vad det är – att jag måste bottna i det ämne eller personerna jag ska skriva om, innan jag kan skriva om det.

Han gör jämförelsen med att en "deckarförfattare sätter sig, utan skam i kroppen, in i hur det är att vara en massmördare eller polis, men saknar helt erfarenhet själv".

– Det är väl därför jag ofta anklagats för att vara självbiografisk. Men jag använder miljöer och människor jag kan, som ligger nära mig för att jag känner mig trygg att skildra sånt jag har koll på. Men därifrån till att det skulle vara rent självbiografiskt är ju steget rätt långt. Utom här, nya boken är ju hundra procent konkret.

För att du nu bottnar i dig själv och vem du är?

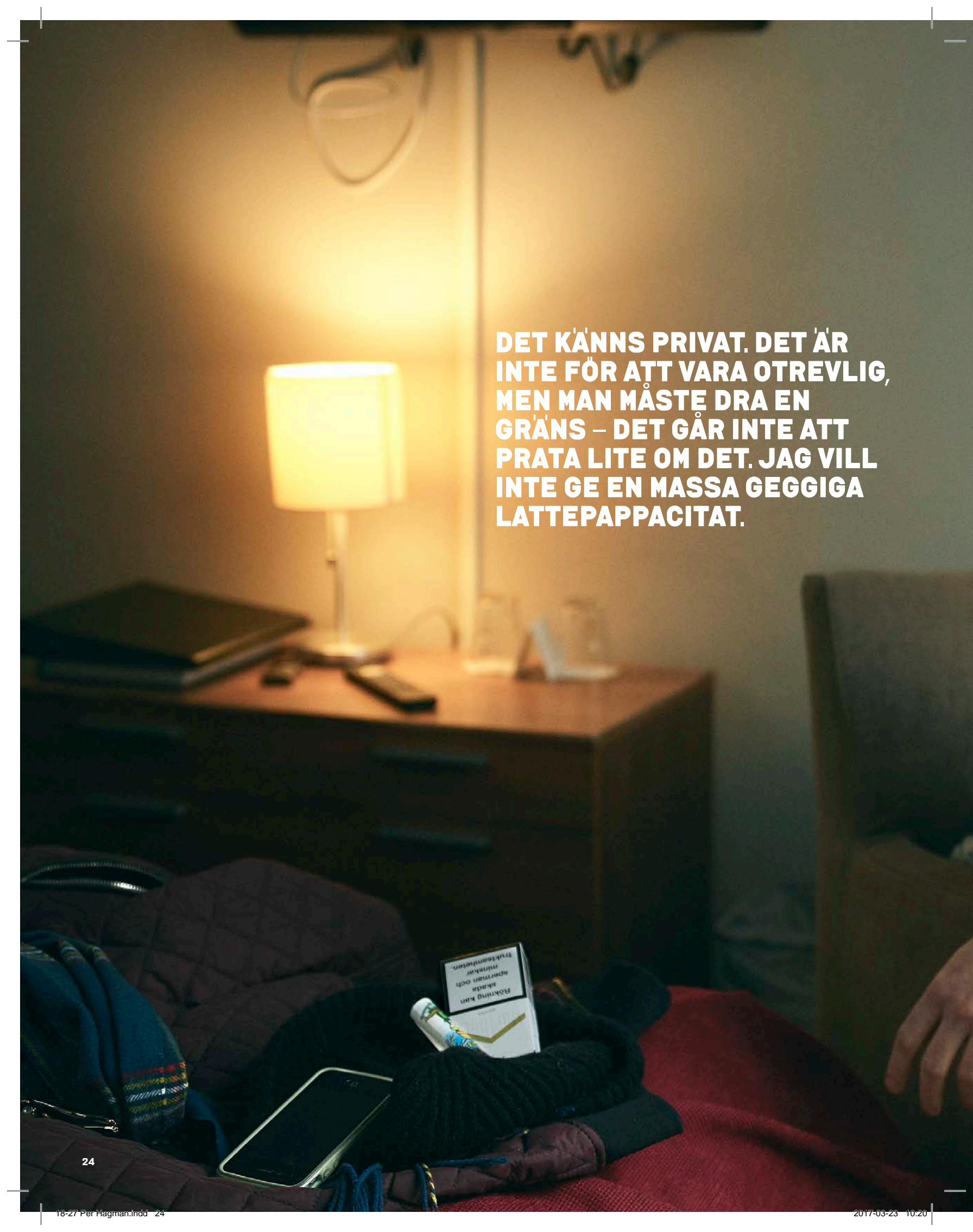
– Ja, det kan man säga. Och det är väl därför den tog så lång tid. Men originaltanken var att jag bara skulle göra ett Nice-porträtt av alla de här figurerna, men jag insåg ganska snart att det inte höll för en bok, att det inte blir så intressant för andra. Då blev det att när jag börjat så, kommit in i det här självbiografiska tänket i och med Nice, så fortsatte jag.

– Sen blev det det här med den satans delgivningsmannen som ställde till det för mig. Då blir ju det som en sorts rafflande handling på makronivå, även om det här med delgivning och juridik kanske inte är det mest kommersiella. Det blir liksom diskbänksdeckare – vanligt folks vanliga problem, vardagsjuridik.

Det Per Hagman refererar till är kapitlet i boken där han berättar om sin personliga konkurs. Det är nämligen två saker – båda omskrivna mer i detalj i boken – han inte vill prata så mycket mera om i samband med intervjun.

Dels om den nämnda personliga konkurs som det beslutades om på sommaren 2014. Och dels att han i boken i en kort passage berättar att han för en tid sedan blev pappa till en liten dotter.

– Men jag tänker inte sitta och prata om det i media, det känns privat. Det är inte för att vara otrevlig, men man måste dra en gräns – det går inte att prata lite om det. Jag vill inte ►



**DET KÄNNES PRIVAT. DET ÄR
INTE FÖR ATT VARA OTREVLIG,
MEN MAN MÅSTE DRA EN
GRÄNS – DET GÅR INTE ATT
PRATA LITE OM DET. JAG VILL
INTE GE EN MASSA GEGGIGA
LATTEPAPPACITAT.**



ge en massa geggiga lattepappacitat.

Allas älskare, ingens älskling är en bok som riktar Per Hagmans författarskap mot honom själv och det han i dag ser som viktigt i livet.

– Dels är jag äldre och förhoppningsvis lite visare, men också accepterat att det är en sådan här figur jag är. Jag vill ha ett – utifrån mina omständigheter och förutsättningar – så harmoniskt och stimulerande liv som möjligt. Det gör kanske att jag får försaka vissa delar, som att äga en bostadsrätt i Stockholms innerstad – om jag inte vinner tio miljoner på travet en dag.

Spelar du på trav?

– Ja. Jag är väldigt glad över de här få grejerna... jag har ju alltid varit en ganska fjolig person med få klassiskt manliga heterosexuella intressen. Så jag är stolt över att jag blivit mer och mer intresserad av trav på äldre dar. Jag spelar V-75 varje vecka. Jag är ju ingen expert, tycker det är kul att hålla på med det själv som pyssel, läser tips och statistiken och så, man kan ju grota ner sig hur mycket som helst i det. Det är roligt och har gått i perioder. Jag gillar ju spel och dubbel och är roulettromantiker.

Har du spelat mycket?

– Nja, jag gjorde nog det mer utomlands. Hoppades och trodde att det skulle vara lite mer James Bond-romantik.

Och i Stockholm?

– Tre Remmare älskade jag. Och Restaurang Monte Carlo som låg i hörnet Kungsgatan/Sveavägen, de hade ju fruktansvärt mycket spelbord. Men det var ett rufft ställe. Tre Remmare, som ju också var rufft, där hade de två eller tre roulettebord och de var väl enda stället i stan som hade tärning. Men det var ju Cherry-kasino och inte så stora pengar, vare sig som insatser eller vinster, det är ju bra i och för sig. Det var ju snarare fascinerande när man sen kom utomlands till riktiga kasinon och det var stora insatser och man ibland gjorde sig själv illa ekonomiskt.

Hände det?

– Ja, det hände väl... men inte värre än att jag hade ångest dan efter, inte så att jag pantsatte allt. Trav är ganska bra, det är så lång sträcka, man sitter dan innan och pysslar och tänker och kan överväga hur mycket man ska spela för.

PER HAGMAN BÄR en avgjutning i silver av en krabbklo, hängande i en lång kedja runt hal-



sen. Han och några vänner han bland annat jobbar krogssäsong med nere i Marstrand bär likadana.

– Vi tänkte att vi skulle slå ett slag för just krabban, den är ju inte lika fint ansedd som andra skaldjur – ostron, musslor, hummer exempelvis – och där nere slänger man ju i den bara, den anses ju som typ havets ogräs.

Var han den närmaste framtiden kommer att befinna sig och vara tillräckligt permanent stationerad – i Nice, nere på Västgötaslätten eller på Marstrand – vet

han inte riktigt.

– Jag är nog in between allt det just nu. Det är lite som jag skriver i boken att jag inte riktigt vet vart jag ska ta vägen. Och det har jag aldrig riktigt vetat. Ibland trivs jag med det, ibland kan jag bli lite trött på mig själv.

Ambitionen är dock alltid att – var och hur han än befinner sig – skriva.

– Ja. Men det går långsammare och långsammare att skriva böcker, om det är att man är äldre och tröttare eller att man blir bättre och mer självkritisk och ambitiös...



'DET ÄR JU DU SOM SKRIVIT CIGARETT, DET ÄR MIN BIBEL'. DET ÄR JU UNDERBART SMICKRANDE ATT NÅN LITEN RESTAURANGSLYNGEL GILLAR DEN.

hem. Våldigt stilla liv så.

– Jag har ju tyckt om att sitta på vintern i Marstrand. Det är ju helt ödsligt, inte en människa där. Jag har ju lärt känna stammisar där under åren som har hus på ön som man kan hyra billigt under vintern. Att hyra nåt på Marstrand under sommaren är inte att tänka på för mig.

De senaste somrarna på Marstrand har Per Hagman jobbat på krog och bott i personalbostad. Han slutade egentligen jobba krog 1993, det sista krogjobb han hade var på Frihetsfrontens svartklubb Tritnaha vid S:t Eriksplan. Men för några år sedan tog han upp yrket igen.

– Nu jobbar jag bara för gamla polare som fortsatt i krogbranschen och nu har egna krogar. Rent hypotetiskt skulle jag gärna ha en egen krog. Mest har det varit att jag jobbat sommarsäsong på Marstrand, superintensivt i tre månader för att dra in pengar, sen kan man skriva eller göra annat.

Jobbar du fortfarande som disk-nisse?

– Nej. Vid 48 års ålder har jag faktiskt vågat mig på att stiga i graderna. Jag jobbar bar mest. Det blir lite roligt också, för alla känner alla och när det börjar bli lågsäsong eller är försäsong så kan jag hjälpa till i köket eller köra disken ett tag. Men när det är högsäsong är det bar.

När han tog upp krogjobbet igen tyckte han det var "himla trevligt att börja igen – krogen, det här är ju meningen med livet, liksom". Men han har börjat bli "mer och mer kinkig med omständigheterna".

– Sen är det ju supersmickrande – nu är det väl för att de lärt känna mig – att nån av dem läser *Cigarette* och tycker det är en jättestuff bok. Det har ibland varit så av slump att det kommit nån 25-årig krogstubbe från Göteborg och bara: "Va, heter du Per Hagman? Det är ju du som skrivit *Cigarette*, det är min bibel". Det är ju underbart smickrande att nån liten restaurangsl yngel gillar den, jag tänker ju att den är så tidsbunden. Men den fångar kanske nånting som är det samma i dag, även om det är en helt annan värld med fast telefoni och MTV.

Per Hagman skrev debutromanen *Ciga-*

rette under sommaren 1989 medan han jobbad som "busboy" på Hard Rock Café. Den skrevs på en ganska stor elektrisk skrivmaskin med raderband så man kunde suddas.

– Jag hade en deadline för mig själv att jag skulle skicka in den före min 21-årsdag. Man har ju så konstiga perspektiv när man är ung – "vara över 20 och ge ut en bok, fan vad gammal man är". Jag hade ju skrivit svärmodiga diktsamlingar innan dess som refuserat, så jag tänkte ju att "nu är det sista chansen".

När Per Hagman skrev *Cigarette* vågade han inte ta ordet roman i sin mun "för det kändes så storslaget".

– När man är ung kan man tänka att man vill förklara hela världen, men jag valde att vara så superliten, jag satte mig inte på några höga hästar – det var vanlig monoton vardag för restauranganställda som jag sett i mitt jobb. Det funkade för det var så litet format. Det var skönt att få ett kvitto på att det går. Men sen kommer ju den där känslan att det bara var en slump. Jag har alltid haft en massa självtvivel och funderat på om det är värt att hålla på, timlönen är ju inte mycket.

Men hållit på har han. De skrivna sidorna i *Allas älskare, ingens älskling*, är ett tydligt bevis för det.

Några veckor efter intervjun – vi ses vid två tillfällen under några dagar i mars – kommer ett mejl från Per Hagman. Han vill bara lyssna av en teknikalitet rörande samtalen vi fört.

Av texten i mejlet drar jag slutsatsen att han börjat skifta sina redan vaga planer inför den kommande våren och sommaren om var han kommer att befinna sig, och börjat fästa blicken någon annanstans. 📍

PER HAGMAN

FÖDD: 12 oktober 1968

GÖR: Författare, säsongsarbetare i krogbranschen, planlös storstadsflanör.

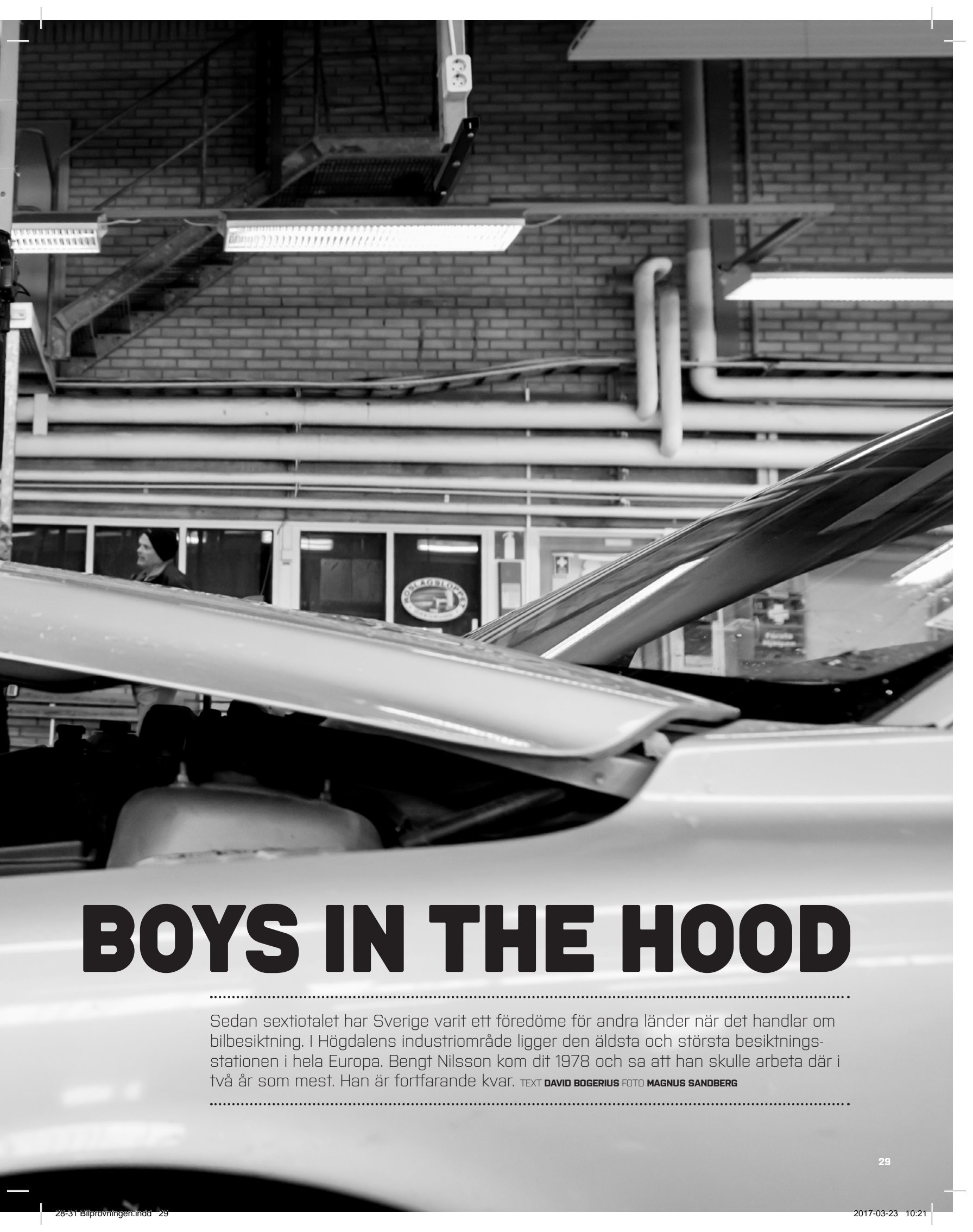
AKTUELL: Med självbiografiska romanen *Allas älskare, ingens älskling*.

Jag vill ju gärna sitta och skriva varje dag, men det finns alltid ett motstånd. Det går alltid att hitta grejer som känns mycket mer nödvändiga att göra.

Per Hagman refererar till sig själv som en "drönare med spilltid".

– För att kunna skriva måste jag ha en viss isolering eller utträkning och ensamhet. Så få störande moment som möjligt, vara själv och sitta hemma och skriva på dagen, sen promenera och sätta sig på sin stilla stambar och ta några glas och sen gå





BOYS IN THE HOOD

.....
Sedan sextioalet har Sverige varit ett föredöme för andra länder när det handlar om bilbesiktning. I Högdalens industriområde ligger den äldsta och största besiktningstationen i hela Europa. Bengt Nilsson kom dit 1978 och sa att han skulle arbeta där i två år som mest. Han är fortfarande kvar. **TEXT DAVID BOGERIUS FOTO MAGNUS SANDBERG**
.....

En ljusbrun Volvo S60 rullar försiktigt in i den hangarliknande hallen. Det är dags för den årliga besiktningen och bilens ägare, 66-åriga Hossein Zahedi från Kista, stänger av motorn och kliver ut. Han ser lite orolig ut, men hävdar att han är lugn.

– Det är inga problem, jag hoppas att det går bra. Bilen är från 2001 men jag är nog med att serva den. Jag är pensionär nu och tänker behålla den, jag behöver inget nytt.

Vi befinner oss i början av månaden, vilket betyder ett mindre antal kontrollbesiktningar jämfört med i slutet av månaden.

Stämningen i hallen är avstressad trots att verksamheten pågår på flera ställen.

Den ljusbruna Volvon hamnar omgäende i erfarna händer då besiktningen utförs av Bengt Nilsson, 62 år. När han började arbeta på Bilprovningen i Högdalen sa han att han skulle vara kvar i max två år. Det var 1978.

– Jag jobbade som bilmekaniker men efter sex år på verkstad blir man rätt trött på att skruva. En kille på verkstan skulle söka jobb på Bilprovningen och då gjorde jag det också. Det var mest på kul men jag fick jobbet och på den vägen är det. Men jag har inte enbart besiktat bilar sen dess utan även varit servicetekniker. Då har man hand om all utrustning på stationen, det är mycket man kanske inte tänker på som kund men varenda mätare och lyft ska kalibreras och det ska föras protokoll på allt, berättar Bengt Nilsson.

BILPROVNINGEN I SVERIGE startade 1963 genom det statligt ägda Svensk Bilprovning AB. Två år senare blev besiktningen obligatorisk, vilket enligt Bengt Nilsson innebär att hälften av alla bilar i Sverige skrotades. De var i så dåligt skick att folk inte vågade åka till Bilprovningen med dem.

Många av platscheferna på besiktningstationerna var gamla yrkesmilitärer vilket satte en prägel på verksamheten och förstärkte känslan av att det var en myndighet

OCH FOLK SOM KOM HIT MED SINA BILAR VAR LITE MER RÄDDA. MÅNGA AV DE SOM ÄR ÄLDRE OCH KOMMER HIT ÄR FORTFARANDE KVAR I DET DÄR OCH BER OM URSÄKT FÖR ATT DE STÅR I VÄGEN OCH SÅNT. Bengt Nilsson



Halvvägs genom besiktningen. Hossein Zahedi, som tar väl hand om sin bil, är säker på att det kommer gå bra.

man hade att göra med.

– Det var nästan så att det var uppställning när man kom till jobbet. Skoputsarlådan står fortfarande kvar i omklädningsrummet som ett minne från den tiden. Och folk som kom hit med sina bilar var lite mer rädda. Många av de som är äldre och kommer hit är fortfarande kvar i det där och ber om ursäkt för att de står i vägen och sånt.

Bilbesiktningen passade på många sätt mycket väl in i sextiotalets Folkhemssverige och det dröjde heller inte länge innan svenskarna var bäst i världen på att kontrollera sina bilar.

Det manifesterades med invigningen av den enorma stationen på Selaövägen i Högdalen 1971.

Sju år senare kom Bengt Nilsson dit för första gången.

– Då var det väl en 25 tjejer, både hel- och deltidare, som satt i ett rum och bara bokade tider. De skötte stationerna i hela stockholmsområdet och hade stora snurror med pärmar där tiderna skrevs in för hand. Det var före datorernas tid.

BENGT NILSSON SER datoriseringen som den största skillnaden jämfört med när han började 1978, men han tycker att mycket är sig likt.

– Visst kan man göra en ganska lång lista på saker som förändrats, men själva jobbet är i princip likadant. Bilarna har blivit mer avancerade men det behöver inte vi bry oss så mycket om. Vi kommer åt det vi ska och det finns ju varningslampor för allt. Indikerar lampan att nåt är fel så rotar vi inte fram det utan överlåter det till verkstaden.

Ändå är ingen dag den andra lik.

Han skrattar när han berättar om den gamla damen som hade en oväntad medpassagerare på batterihyllan i sin SAAB 900. Bengt Nilsson såg något svart som flög ut när motorhuven åkte upp och lyckades fånga katten i flykten.

– Jag blev först livrädd och katten var lika rädd den, den hade ju åkt med under huven från Östberga, men den fick åka tillbaka i baksätet.

Vid ett tillfälle åkte en kollega på "en snyting" från en underkänd besiktare men Bengt Nilsson har lyckligtvis sluppit handgemäng under sina 38 år i Högdalen.

Däremot har han fått uppleva några mindre lyckade mutförsök liksom kvinnor som hoppats på en godkänd bil med hjälp av en djup uringning, men det var vanligare förr.

– En gång satt en tusenlapp på instrumentbrädan i en Porsche. "Såg du gubben? Den är till dig." sa föraren. När sånt händer går jag bara och hämtar chefen och ber sen om en upprepning av vad som nyss har sagts. Det funkar alltid.

Bengt Nilsson kopplar ihop en stor slang med avgasröret på Hossein Zahedis Volvo S60. Det är inte, som man kanske kan tro, för att mäta värden på avgaserna utan för att förhindra dem att spridas inne i hallen.



Hossein Zahedi följer utvecklingen på nära håll medan ägaren till en liten röd Toyota som hissats upp bredvid håller sig på avstånd. Hon heter Pernilla Sten och ser med sina svarta tränings-tights ut som att hon är på väg till gymmet.

Liksom Hossein Zahedi vill hon inte erkänna någon nervositet.

– Nej, det känns bra. Den rullar så pass bra så det borde inte vara några problem.

Får hon en anmärkning fixar hon den förmodligen själv. Är det för svårt tar hon hjälp av pappa. I allra värsta fall tänker hon vända sig till en verkstad.

– Det är bra att man måste besikta bilen

även om jag tycker att det är dyrt. Men hellre det än att jag blir stående med en trasig bil mitt på vägen.

I **SEPTEMBER 2009** utförde Bilprovningen den 200 miljonte kontrollbesiktningen sedan starten 1965. Ett knappt år senare skrotades Bilprovningens monopol på verksamheten, men någon egentlig konkurrenssituation uppstod ändå inte då Bilprovningens dominans på marknaden var för stor.

Lösningen blev en uppdelning av Bilprovningen i tre lika stora delar varav två såldes. I november 2012 tog Opus Bilprovning över ansvaret att driva 71 stycken av Bilprovningens tidigare stationer, bland annat den i Högdalen.

I dag är det totalt 26 anställda på stationen. Av dem är tre kvinnor varav en är den 30-åriga stationschefen Alexandra Idén. Hon började som besiktningstekniker för sex år sedan och fortsatte som teamledare innan hon blev chef.

– Vi har absolut märkt av konkurrenssituationen. Det är därför vi har så många erbjudanden och bemöter kunderna på ett helt annat sätt än tidigare. Det är kunden som bestämmer när de vill komma och vi måste anpassa oss efter det och försöka få in dem i schemat då. Det är lite så man får jobba, säger Alexandra Idén.

Enligt Bengt Nilsson är det många stamkunder som knappt har märkt av ägarbytet. De fortsätter att besikta bilen i Högdalen för att de alltid har gjort så, och Alexandra Idén håller med:

– Vi är en så pass stor station att vi klarar

OPUS BILPROVNING, HÖGDALEN

Är den största bilprovningstationen i Europa med 26 anställda.

Öppnade 1971 som Bilprovningen, bytte ägare och namn till Opus Bilprovning 2012.

Förrättningar (främst besiktningar) 2016: Cirka 75 000.

Tar emot alla tunga och lätta fordon.

Den vanligaste anmärkningen vid en besiktning är kommunikation (lampor/reflexer etc.) och bromsar.

oss bra på dem som åkt hit i många år. Men man märker att nya och mindre stationer har det lite tuffare och får kämpa.

Bara några 100 meter bort på Harpsundsvägen ligger Carspects Bilbesiktning. Det händer ofta, så gott som dagligen, att kunder bokar in sig hos dem på nätet och sedan åker till Opus på Selaövägen i tron att de är inbokade där.

Hossein Zahedi bokade via telefon så för honom rädde inga oklarheter.

– Jag vet att man kan boka tid via nätet, men jag ringde i stället. Det var väldigt smidigt, säger Hossein Zahedi.

Hans ljusbruna Volvo kommer strax tillbaka efter en liten åktur med Bengt Olsson. Den går igenom besiktningen utan anmärkning.

– En bra bil och en bra kund, säger Bengt Nilsson medan Hossein Zahedi sätter sig i förarsätet. Han ser lite lättad ut när han åker i väg. Om ett år är han tillbaka igen. 📍

BILPROVNINGEN

Bilprovningen startade 1963 som statligt ägda Svensk Bilprovning AB. 1965 blev besiktningen obligatorisk för alla registrerade motorfordon.

2010 avskaffades svensk Bilprovningens monopol på besiktningen och 2012 såldes två tredjedelar av bolaget. Opus Bilprovning tog över 70 av Bilprovningens stationer.

Efter omregleringen av marknaden har antalet besiktningstationer mer än fördubblats från 190 till 444 stationer.

Enlig branschorganisationen Swetic genomfördes över tre och en halv miljon kontrollbesiktningar av personbilar i Sverige 2016. Av dessa fick cirka 7 000 körförbud.







Rein har hyllats för sin råa, mörka electropunk och sina – inte sällan arga – låttexter om att inte ta skit och att våga stå upp för sig själv. Situation Sthlm följde med Joanna Rein till skolgården i Bergshamra, där allting började. TEXT ALEXANDRA SUNDQVIST FOTO ANNELI HILDONEN

TAKTFAST

Det är en kylslagen vintermorgon när Joanna Rein lotsar oss till Bergshamraskolan i Solna. Hon är rask i stegen – det halkiga väglaget tycks inte bekomma hennes svarta Dr. Martens-kängor. Den krispiga morgonsolen målar skolans tegelväggar i en klarare nyans än vanligt. Skolgården ekar tom, allt är lugnt och fridfullt.

Raka motsatsen till Joannas Reins skoltid.

– Den var hemskt, säger hon lakoniskt under rundade solglasögon, men det är en av anledningarna till att jag gör musik.

Vi går vidare. Stannar till vid Bergshamras vattentorn som ligger intill skolan. Den gigantiska vattenreservoaren bärs upp av 70 symmetriska betongpelare. Här lekte Joanna Rein mycket som barn. Men minnena härifrån är inte heller särskilt ljusa.

– Jag blev såpass nedtryckt och trakasserad i skolan att jag till slut inte ens vågade existera. Då kunde jag existera genom ljud i stället. Det blev naturligt för mig att söka mig till musiken. Det är min frizon – där jag får lov att vara precis som jag vill.

Hon började i förskoleklass 1996. Mobb-

ningen av henne var grov och startade redan året efter och pågick från första klass till sexan, under högstadiet blev hon ”bara utfrys”.

Ett framträdande i skolaulan i årskurs ett förändrade allt.

Joanna Rein, som kommer från en musikalisk familj, sjöng och hon sjöng bra – ”för bra”, enligt ett gäng tjejer i klassen. Det var då mobbingen började.

– De limmade fast mig på en stol, de tog mina skor så att jag fick gå barfota i spöregn hela vägen hem eller så blev jag slagen.

På lunchrasten satt hon ensam – ”ingen ville sitta med mig”. Och vad gjorde lärarna? De sa: ”Joanna vill vara ensam”.

– Men vilket barn vill vara ensamt egentligen?

När sedan rektorn, efter att hon under flera år utsatts för trakasserier, ställde sig upp och förkunnade att ”det pågår ingen mobbing här på skolan”, var det någonting inom henne som brast – hon slutade att lita på vuxna.

– Jag har ifrågasatt auktoriteter konstant sen dess. När man är så ung är det jättesvårt att bara ha sig själv som stöd, man känner ►

att man inte kan prata med vuxna. Det är inte konstigt att barn begår självmord efter så många år av mobbning, även jag hade såna tankar.

Joanna är tyst en stund, för att sedan konstatera:

– Vi måste tänka mer på barnen, prata med dem. Barnen är viktigast – och det är de som utsätts för sånt här i skolan.

FÖR DEN UNGA Joanna Rein blev musiken ett andningshål. En fredad plats.

– Jag har alltid haft ett behov av att uttrycka mig.

Hemma i flickrummet i södra Bergshamra tittade hon konstant på MTV och ZTV, upptäckte musikvideos med The Prodigy, Missy Elliott, Fatboy Slim och The Chemical Brothers. Och så småningom det elektroniska musikprogrammet Reason. 13 år gammal skrev hon sin första låt.

– Skitdålig så klart, men det var ändå en början.

Året därpå, 2004, såg hon Kraftwerk på Cirkus. Hennes pappa hade en biljett, men kunde inte gå.

Joanna Rein var redan intresserad av elektronisk musik, däribland The Knife.

– Jag har alltid haft en tydlig tanke kring hur mitt sound skulle vara. Hård elektronisk musik hör man sällan kvinnor göra, särskilt inte med de budskap som jag vill föra fram. Jag har alltid gått i gång på hårda monotona basgångar.

I dag är hon en av få kvinnor som gör hård elektronisk, suggestiv dansmusik.

– Jag kommer med nåt som är helt unikt, jag är i en helt egen klass för mig, inte bara här i Sverige, utan i världen. Jag är en klubbakt ihop med min livetrummis, vi svettas och håller i gång publiken med rå, aggressiv energi.

I början av förra året släpptes Reins första ep. Musikkritikerna var lyriska och Joanna Rein nominerades till två priser på P3 Guldgalan i januari. Där framförde hon låten "I don't get anything but shit from you" – det kärvaste numret på en gala på år och dag – sedan gav hon sig ut på en Sverigeturné.

Det finns ett par faktorer som genomsyrar Reins musik. Ledorden är: "Ta ingen skit!" och "Det här är fan inte okej!". Drivkraften i hennes musik är det självupplevda utanförskapet, ett utanförskap som ledde till att hon själv hoppade av gymnasiet och sedan fick hanka sig fram på "låtsasjobb för en lön

Joanna Rein utanför Bergshamraskolan, under skoltiden mobbades hon under flera år.



JAG HAR ALDRIG BLIVIT SÅ RÖRD SOM NÄR JAG BLEV KONTAKTAD AV NÅGRA UNGA TJEJER SOM OCKSÅ HAR BLIVIT MOBBADE OCH SOM FÅR KRAFT AV MIN MUSIK. DET ÄR FÖR DEM JAG GÖR DET HÄR.

på existensminimum".

I långa perioder har Joanna varit arbetslös.

– Det här systemet som vi har, där man ska passa i en mall, fungerar inte för alla. Det fungerade verkligen inte för mig. Efter som jag inte passade in i skolan, trots att jag verkligen försökte, så fick jag inget jobb... Den som, liksom jag, kommer från ett hem där en förälder hoppade av gymnasiet löper större risk att göra samma sak. Det är inte

rättvist. Alla är inte födda att "jobba sig uppåt" eller bli akademiker.

Det är i denna alienation som hon hittar sitt kreativa bränsle.

– Rein handlar om allting jag varit med om, vem jag är och vad jag är emot... men framför allt om en slags urkraft och om förändring. Jag vill uppmuntra andra att stå upp för sig själva. Jag har aldrig blivit så rörd som när jag blev kontaktad av några



I vår släpps Reins andra ep Freedom.

MINA TEXTER ÄR REN FRUSTRATION ÖVER HUR ALLTING SER UT I DAG OCH ÖVER HUR MÄNNISKOR BLIR BEHANDLADE, HUR KVINNOR BLIR BEHANDLADE OCH HUR POLITIKEN ÄR... MÄNNISKOFIENTLIG.



unga tjejer som också har blivit mobbade och som får kraft av min musik. Det är för dem jag gör det här.

PROMENADEN GÅR VIDARE till en pizzeria, intill tunnelbaneuppgången Bergshamra södra. Även om Joanna Rein som hon säger, "mest var inomhus" under sin tonårstid, så känner hon sig hemma här. På menytavlan letar hon efter sin favoritpizza, för att sedan konstatera att den inte finns kvar.

Vi slår oss ner vid ett bord. Ibland har Rein svårt att hitta orden, ibland flödar de fram.

– Jag var väldigt blyg som barn. Det är jag fortfarande. Jag är bättre på att uttrycka mig på scen, privat är det desto svårare.

Varför är det så?

– På scen är jag väl förberedd, jag har texterna, jag har känslan, då vet jag precis vad

det handlar om.

I vår släpper Rein sin andra EP *Freedom*. Den är mer politisk än föregångaren, säger hon.

Samtidigt präglas alla hennes låtar av en slags samhällskritik. Låten "Rebel girls" är exempelvis en feministisk kampsång, medan "C.A.P.I.T.A.L.I.S.M" nagelfar konsumtionshetsen och "Born to die" kritiserar "hur allting bara snurrar på i ekorrhjulet".

– Man jobbar ihjäl sig under veckorna och lever för helgerna och sen börjar det om igen. Det låter kanske hårt men man är bara en bricka i det kapitalistiska systemet.

– Mina texter är ren frustration över hur allting ser ut i dag och över hur människor blir behandlade, hur kvinnor blir behandlade och hur politiken är... människofientlig. Den trampar på de som redan har det svårt.

För Joanna Rein är musiken en upprättelse och en väg framåt.

– Jag har inte passat in nånstans, förutom i musiken. I den kan jag vara mig själv till hundra procent. 🎧

JOANNA REIN

YRKE: Artist/låtskrivare/producent.

FÖDD: I Stockholm 1990.

FAMILJ: Sambo.

BOR: Gotland.

BAKGRUND: Släppte sin första EP *Rein* i början av 2016. Blev dubbelt nominerad på P3 Guld i början av året, då i kategorierna Årets dans och Årets nykomling. Genomförde en Sverigeturné tidigare i vinter.

AKTUELL MED: Kommande ep: *n Freedom*.



FÄRG PÅ

Med föreställningen *Det var inte jag. Igen* iscensätter konstnären Jesper Waldersten sin poesi med musik, koreografi, kostymer och skapar med livemålning en helt egen scenisk upplevelse. Med utgångspunkten i hans bildvärld. Om barndom, utanförskap, kreativitet, vänskap och det där som försöker döljas under ångestfilten. TEXT ULF STOLT FOTO MARTINA HOLMBERG

ORDEN

"Det är instrumental musik som jag ofta målar till, det blir jävligt tungt och dansant och mörkt. Hela den här grejen är ju scenkonst – det är dans och kostymer och stora dräkter så det blir väldigt visuellt vackert, det är så här sparsmakat men vi fyller det nog med en massa konstigt kött, tror jag... sen är det mina dikter som läses upp av skådespelare.

Jag kommer ha svart på mig. Det har gjorts en superdyr skjorta och byxor till mig, men det blir nedfläckt efter tio minuter. Så vi håller på och ställer oss till om den ska vara svart första dagen och sista dagen är den nedstänkt och fläckad, täckt, eller hur vi ska göra. Jag ska även ha ett slaktarförkläde på mig – det är lite slaktigt så där, men små subtila saker, pojkheter och barndom, utanförskap och vänskap och kreativitet. Kenneth (Kvarnström, koreograf, red. anm.) har ju – abstrakt, tror jag – försökt utgå från min värld."

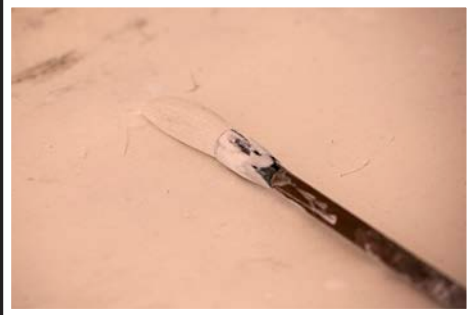


Dansarna Erik Nyberg och Pär Andersson.



IBLAND NÄR JAG SER PÅ DIG KÖR NÅN OM DITT ANSIKTE PÅ INSIDAN. Jesper Waldersten





I EN LÅST TRÄDGÅRD MED FRIVILLIG FROST, DÄR VITA KORSSEGLARE LETAR SVARTA VÄSEN, BÄR DU PÅ ANDETAGEN I EN URNA DU FANN I EN DRÖM. *Jesper Waldersten*



Under ångestfilten.



"Det blir aldrig nåt färdigt verk. När det är slut så får människor gärna sitta kvar och titta en stund, det vore fint om de gjorde det, bara satt kvar och lät det som blev sjunka in lite. Men det är nog mycket en röra då. Det är när det händer som är intressant. Vissa figurer, fina figurer, kommer ju att målas och försvinna under ett och samma korta musikstycke."



Jesper Waldersten och koreografen Kenneth Kvarnström.



KRÖNIKA



ULF STOLT

BRUSET FRÅN BUCHLA

V i stod i en halvcirkel framför den. Grått metallchassi, industriblå front med tre moduler samt en sektion med fyra in- och utgående kanaler. Elva sladdar: sex gula, tre grå, två blå, några med banankontakt, andra med liten tele, en XLR till interfacen.

Det var tre loopar seriekopplade som nu påverkade varandra och det kom lågfrekvent spänning från några kablar från envelopen som fick lampor att blinka för att visa spänningspuls. Vred man ner frekvensen på oscillatoren återstod bara ett knäppande.

Några sladdar kopplades om.

Några rattar vreds.

Och nu var ljudet plötsligt ett helt annat, varmt och svävande, med knäppningar och tillfälliga spänningsfall likt ljudet av vassa klackar mot krossad kristall på ett marmorgolv. Jag föreställde mig att yttre rymden kunde uppfångas att låta så, eller kanske bakgrundsljudet från ett inspelat gammalt julkort från Frank Zappa.

Det vi stod framför, det vi lyssnade till, var det ideligen och oändligt föränderliga ljudet av en gammal modularynt, designad av Donald Buchla.

Hans namn är kanske inte världskänt. Men hans ljud är det, i alla fall är ett ljud inspelat med en synt designad av Donald

Buchla det – kompositören Suzanne Ciani ljud av en kapsyl som knäpps av och ljudet av kolsyra som frizzar vid upphällningen, använt i åtskilliga Coca Cola-reklamer över hela världen.

Röda kontakter för input. Svarta för output. Svarta bakelittrattar. Vippreglage. Röda lampor som blinkar.

Och alltsamman – om jag fattade det hela rätt – styrs och påverkas och består egentligen av bara två källor att hantera och kontrollera för att skapa ljud: ton från oscillatoren, brus från lågfrekvent spänning.

Vi förundrades. Vred på rattarna, drog nya sladdar.

en cancerdiagnos, lät New York Times sin tyngsta musiksribent, Jon Pareles, författa en dödsruna som publicerades över en halv sida.

Åran i det går inte att förminska.

Donald Buchla var en kompositör, en instrumentmakare och vetenskapsman med voltspänning som sitt radband och en lagom hemodlad, bakåtlutad hippiestil. När beställningarna av hans produkter började öka i slutet av sextiotalet blev hans lilla verkstad i Berkeley snabbt för liten. Många av modulerna och instrumenten monterades därför samman på trottoaren utanför.

– Jag tänker alltid att om jag gör nånting

LJUDET KUNDE SKINA TILL SOM EN KYRK-KLOCKA OCH BOTTNA SOM EN MISTLUR

ENS BETYDELSE PÅ jorden kan mätas på många sätt. Prestigen i eftermälet – vem som skriver det, hur långt, var det publiceras – kan vara ett.

När Donald Buchla, mannen som uppfunnit och gett sitt namn till modularynten Buchla, i höstas avled i sitt hem i Berkeley i Kalifornien vid 79 års ålder till följd av komplikationer i samband med

som blir alltför populärt så är det nåt som är fel med det och jag borde ägna mig åt annat, sa han i en intervju.

Donald Buchla – naturligtvis med nudistmustasch och avklippta jeansshorts – förkroppsligade västkustfilosofin inom elektronisk musik: mer experimentell, mindre kommersiell, bort från tradition och snobberi.

CHLA

Han jobbade bland annat åt NASA, och han hjälpte Owsley Stanley att bygga Grateful Deads ljudrigg på sextioalet. Han var också bandets tekniker en period och hjälpte till att mixa ljudet under några konserter – det hände att han då adderade lite elektroniska bakgrundsljud från någon av sina syntar.

När författaren Ken Kesey, mest känd för romanen *Gökboet*, ordnade sina Acid Tests – tämligen utflippade multimedia-happenings där deltagarna, även Donald Buchla, tog LSD – var det The Buchla Box som stod för bakgrundsmusiken. Författaren Tom Wolfe skriver i boken *The Electric Kool-Aid Acid Test* från 1968 om festivalen Trips i San Fransisco: "Och Buchlas elektroniska musikmaskin ylade likt en logisk dåre".

DÄR STOD VI.

I en halvcirkel framför Donald Buchlas gamla skapelse där sladdarna nu hängde likt

eldragningarna utanpå ett enklare hyreshus på Manhattan, och förundrades över hur lite som krävdes, hur minimal rörelse av rattarna som behövdes för att helt ändra ljudbilden.

Det knastrade.
Svävade.

Det bubblade och suckade och gnisslade och skrapade och viskade, ljudet kunde skina till som en kyrkklocka och bottna som en mistlur med bara någon millimeters skillnad på rattens vridmoment.

Jag tog en gul sladd, banankontakt, och satte i den i en ledig, röd input i envelopen och kopplade den sedan ihop med en av looparna. Frekvensen gick upp, ljudet smalnade av och blev taggigt, brusets bandbredd gick att reglera med en mindre ratt och när jag sakta rörde den från höger till vänster började ljudet av den förändrade spänningen att liksom glittra.

Äventyret hade just börjat. 📍



Jag är med för att
jag vet hur det är att
inte vara med.
Väl investerade pengar
– varje månad.

- JESPER, SAMHÄLLSPLANERARE



Akademikernas
a-kassa

Vi är Sveriges största a-kassa med 690 000 medlemmar. Frågor? Vi finns här för dig!

☎ 08-412 33 00 ✉ info@aea.se 🏠 aea.se

Efter ett decennium får Situation Sthlms försäljare Birgita Khelifi fortfarande en hemkänsla i Västra skogen. I 18 år bodde hon på Johan Enbergs väg. Och finast är utsikten vid Guldporten.

BERÄTTAT FÖR **MARIA HAGSTRÖM** FOTO **MARTINA HOLMBERG**

MIN PLATS

är finns en hjärtlig stämning, men tyvärr är många av dem jag kände borta i dag, som min kompis "Sven med hatten". Han brann inne 2004.

Vi var båda manodepressiva och brukade lyfta varandra när den andra var nere. Minns hur han köpte körsbärsträd och krusbärsbuskar, planterade dem längs gatan och satte upp fågelholkar. De andra tyckte att han betedde sig som att han ägde gatan, jag tyckte han var bäst på gatan.

I nummer 48 b bodde jag. På den tiden hette jag Johansson. Det fanns en till Birgita Johansson i huset. Det var full fart på damen. En lördag ringde det på min dörr och där satt en jättesnygg karl med mustasch i en rullstol. "Vi träffades på dansen för 14 dagar sedan", sa han. Karl'n var väl drucken på dansen och mindes inte hur hon såg ut. Jag bad honom åka ner en våning.

Längst bort på vägen finns skulpturen Guldporten och en fantastisk utsikt. Nere

vid stranden finns promenadvägar där tårpilar växer ut i vattnet och min dotter brukade bada i Huvudstasjön. På vintern åkte vi pulka i backarna.

Det finns mycket natur, vilket är bra för mig. När jag är uppskruvad kan jag inte sitta stilla, då är jag ute och går om nätterna. Jag blev manodepressiv när jag var 34 år. Det är tufft ibland men kan också vara intressant och roligt. När det inte är så kul dricker jag bärs eller promenerar med hårdrock i lurarna.

Jag har haft stor hjälp av mina föräldrar och min dotter. Hon har tyvärr fått dra ett tungt lass. Genom åren har också Frälsningsarmén och Svenska kyrkan hjälpt mig. Jag blev vräkt härifrån 2006 på grund av fyra obetalda hyror. Jag har flyttat tamejfan överallt och har livet i ryggsäcken. Är van vid tyngden där bak. När jag går utan ryggsäck känns det som att jag ska ramla framlänges. 📍





MARIA HAGSTRÖM

Få söker hjälp för alkoholproblem

BARA EN MINORITET, cirka 20 procent, av alla med alkoholproblem söker vård. Många har arbete, hög utbildning och bostad, och dem när beroendevården i liten utsträckning. Negativa attityder till behandling och en rädsla att stämplas som "alkoholist" och förlora social status, är hinder för att söka vård.

Forskare vid Göteborgs universitet har låtit 307 personer aktiva i arbetslivet fylla i en enkät. När de fick svara på varför personer med alkoholproblem drar sig för att söka vård valde 60 procent: "De anser att deras problem inte är så allvarligt". Alternativet "De skäms för att söka hjälp för sina alkoholvanor" valdes av 26 procent.

15 av personerna hade själva funderat på att söka råd eller hjälp för sina alkoholvanor, men har dragit sig för att göra det. Skam var den främsta orsaken. Andra förklaringar var vilja att lösa problemen själv, oro kring sekretess och okunskap om att effektiv behandling finns.

Forskarna anser att det behövs förbättrad information om var man kan söka hjälp och vilka behandlingsmetoder som finns, och även mer diskussion och öppenhet kring hur alkoholbruket ser ut i vårt samhälle.

MARIA HAGSTRÖM

24

procent har spritdrickandet minskat de senaste tio åren i Sverige.

Mest dricker svenskarna vin, 42 procent mätt i ren alkohol. Därefter starköl som stod för 31 procent, sprit 21 procent, folköl 5 procent och cider 1 procent. Den totala alkoholkonsumtionen har minskat med 8 procent. Att spritdrickandet har gått ner mest beror på att resandeförseln och smuglingen har minskat, enligt CAN:s PM Alkoholkonsumtionen i Sverige 2016.

MARIA HAGSTRÖM

"Det finns ett motstånd att ta tag i problemet"

– Ljung & Sjöberg jobbar med alkoholfrågor i arbetslivet

HUNDRATUSENTALS MÄNNISKOR

I Sverige är storkonsumenter av alkohol. De allra flesta har ett arbete. Enligt organisationen Alna tros 14 av 100 anställda ha ett skadligt bruk eller beroende.

Ingen kan få sparken enbart på grund av ett beroende, så länge personen medverkar till sin rehabilitering. Arbetsgivaren har en skyldighet att utreda och medarbetaren ska erbjudas någon form av hjälp.

– Men kunskapsnivån kring beroendesjukdomar är ganska låg. Stigmatiseringen är stor och det finns ett motstånd att ta tag i problemet, både för den som är sjuk och för cheferna som behöver ta det obekväma samtalet, och det finns en rädsla att anklaga nån felaktigt, säger Moa Bergstam, kundansvarig på Ljung & Sjöberg, som arbetar med alkohol- och drogrelaterade frågor i arbetslivet.

Hon anser att ett problem är bilden många har av en person med ett alkoholberoende, som sällan stämmer överens med verkligheten. Till exempel kan en uppfattning vara att en person inte skulle kunna komma till jobbet om den hade ett beroende. Det gör att många tar, eller får, hjälp

för sent.

– Inte sällan tar arbetsgivaren tag i problemet först när folk är väldigt illa därän. Vi försöker få till en förändring på arbetsplatser, att inte vara lika rädda för att agera, säger Moa Bergstam.

Ljung & Sjöberg startades av Fredrik Ljung och Martin Sjöberg, som träffades på ett självhjälpsmöte. Båda hade förlorat sina jobb till följd av alkohol- och drogberoende. De kunde se att många chefer verkade ha bristfällig kunskap om hur de ska hantera den här typen av problem och idén till Ljung & Sjöberg kläcktes. Syftet var först att utbilda arbetsgivare, men verksamheten växte och i dag utförs provtagningar, utredningar och behandlingar, samt utbildning och handledning för chefer och HR.

De allra flesta som jobbar på företaget har erfarenhet av beroende, antingen ett eget eller som anhörig. Moa Bergstam har varit medberoende. Carina Bjurgard, som är behandlingschef, har själv varit i samma situation som många av patienterna.

– Jag var ganska ung och jobba-

de på ett boende för hjärnskadade när de upptäckte mitt problem. Min arbetsgrupp hade egentligen vetat om det länge, men det var först när det blev alldeles för mycket och jag kunde komma två timmar sent till jobbet, som de gick i samlad trupp till högsta chefen, säger hon.

En utredning gjordes och kommunen betalade för hennes behandling. När hon varit drogfri i fem år bestämde hon sig för att jobba med att hjälpa andra att bli drogfria.

Oftast är det arbetsgivaren, och inte medarbetaren, som tar en första kontakt med Ljung & Sjöberg. Det finns flera behandlingsvarianter, där den längsta är 20 månader. Under tiden får personens chef handledning.

– En del av sjukdomsbilden är återfall, men vi ger inte upp. Förr gjorde man nästan uteslutande så att när folk tar ett återfall så blev de utskrivna, men då står man ju där med problemet igen. Vi kan trappa upp behandlingen i stället, beroende på vad just den personen behöver, säger Carina Bjurgard.

– Under tiden får också chefen stöd i att stå kvar, tillägger Moa Bergstam.

De menar att det kan vara en fördel att gå via arbetsgivaren, som kan ställa krav.

– När en person ställs inför faktum att de kanske förlorar jobbet, då kan det vara en vändning. Jobbet är ofta väldigt viktigt för människor, säger Carina Bjurgard.

Cirka 20 procent av den vuxna befolkningen har en riskabel alkoholkonsumtion. Ungefär 500 000 av dem uppskattas ha ett skadligt bruk.

Cirka 250 000 personer är alkoholberoende, de flesta finns i arbetslivet. 75 000 har kontakt med kommunernas och landstingens missbruks- eller beroendevård. Skadligt bruk och beroende av läkemedel är det problem som är störst, efter alkohol. 65 000 personer behandlas för läkemedelsberoende.

Källa: Regeringens Missbruksutredning och Alna

MINA DRÖMMAR

MINA DÖTTOR

RUNT ANGELICA BERGMANS hals hänger ett hjärtformat smycke med ett ingraverat flickansikte. Det föreställer hennes fyraåriga dotter. På höger arm har hon tatuering i sin tolvåriga dotters namn.

– Jag bär dem med mig varje dag. Men jag vill ha mina barn hos mig på riktigt igen. Det är min dröm, säger hon.

För nästan tio år sedan flyttade Situation Sthlms försäljare Angelica Bergman till Sollefteå för att börja leva den dröm hon haft om kärlek och barn, och hon ville ha ett "vanligt svenssonliv".

– Men det sket sig fullständigt. Det blev missbruk och psykisk misshandel. Det är därför jag sitter här i dag. En mamma ska vara stark och hålla alla pelare uppe, och jag har försökt många gånger, men till slut orkade jag inte. Jag ville inte ta med barnen på mitt sjunkande skepp, jag satte dem i en livbåt så att de slapp se mig krascha helt. Jag har sett mina egna föräldrar krascha och jag vet hur ont det gör.

Den äldsta dottern bor nu hos Angelica Bergmans storasyster och den yngsta bor hos sin pappa.

– Det är jobbigt, de fattas mig, men vi har kontakt och den yngsta har jag videosamtal med varannan dag. Jag försöker påminna henne om att mamma finns här även om jag är långt borta.

I dag är Angelica Bergman hemlös och sover på soffor hos bekanta i Stockholm.

– Det är svårt när jag inte mår bra, för jag har en tendens att vilja dra mig undan folk. Jag behöver ett eget krypin, någonstans att stänga dörren om mig.

Hon drömmer också om att ha ett lantställe att åka till, helst hade hon önskat att hennes farmor och farfar kunnat ha kvar sitt ställe i Finnbacka i Dalarna, där hon spenderade somrarna som liten.

– Eftersom jag är uppväxt under dys-



JAG ÄR RÄDD FÖR ATT MISSLYCKAS OCH SVIKA BARNEN ÄNNU MER. MINA FLICKOR ÄR DET SOM FÅR MIG ATT VILJA KLIVA UPP VARJE MORGON.

funktionella förhållanden med missbruk och kvinnomisshandel, fick jag åka dit för att få en paus från allt kaos.

I Finnbacka fanns alltid något spännande att göra. Det var ofta något bus på gång med kompisarna eller så följde hon med farfar när han högg ved eller skulle ut på markerna med lien. Farfar lärde henne multiplikationstabellen, farmor lärde henne binda korgar och det fanns alltid någon granne som bjöd på saft och kakor.

– När det var spelstämor åkte vi

dit, hade picknick och jag sprang som en vildbating mellan alla människor. Det fick mig att älska somrarna.

Allt var inte dåligt hemma i Stockholm och Gubbängen heller. På kvällarna spelade hon brännboll med kompisarna eller klättrade på förskolans tak så att larmet gick. Hon tränade handboll i Gubbängshallen och spelade cup på den stora ängen.

– Utanför hemmet var det väldigt bra. Det var bra i hemmet ibland också förstås. Vi hade en ganska

lång backe upp till vårt hus och redan längst ner i backen kunde jag känna av stämningen hemma. Ibland kunde jag höra gap och skrik och då ville jag inte gå in. Tyvärr har jag lyckats få med mig ganska mycket av den delen av uppväxten till mitt eget familjeliv, trots att jag ville göra annorlunda. Jag lider i perioder av panikångest, depression och isolering. Med droger har jag stängt av det som kommer i vågor. Det är svårt att lära sig leva livet utan det.

Hon har tagit kontakt med socialtjänsten och ska till beroendecentrum för att se vilken hjälp hon kan få där.

– Jag är rädd för att misslyckas och svika barnen ännu mer. Mina flickor är det som får mig att vilja kliva upp varje morgon.

TEXT **MARIA HAGSTRÖM**
FOTO **MARTINA HOLMBERG**

CITAT

/// Som barn ville jag jobba på ICA, precis som mamma. Hon var glad där, så jag tyckte om att gå dit. Jag har gått en serviceutbildning med praktik på Hemköp. Bland det roligaste jag gjort.

/// Jag tycker om att fota och jag skriver mycket, om tankar och funderingar. Jag hade velat samla ihop allt jag har skrivit, men mycket har försvunnit. I den här tidningen har jag faktiskt med en text.

/// Nån gång skulle jag vilja hjälpa ungdomar, vara en stödperson. Det finns så många missförstådda ungdomar som inte har någon som lyssnar eller som fångar upp när det börjar gå snett.

MED EGNA ORD

KORT SAGT & POESI

Ung dag

● Nu kör vi.
Borde tänkt, "nu kör du" för jag blev ensam kvar, och jag står här än.
Hann inte se dig springa förbi.
Fick inte ha dig som mitt allt, livet är för ungt sa du.
Du hade rätt, varje dag är ung.
Det är bara alla dagar som gör mig äldre.

JACK SATANIOS

Tankarnas vart

● Plötsligt och utan någon egentlig förvarning kommer dom. Vad katalysatorn var vet jag inte. Ibland, ibland inte ens om det existerar någon. Får mig ledsen och arg, och det känns som det också är avsikten, avsikten som till största delen förefaller helt obegriplig.

Plötsligt och utan någon egentlig förvarning kommer dom.

Dom heter tankarnas vart.

JANNE WALLIN

Slussen

● Du är i mina minnen
Här har jag blivit hittad och försvunnen
Här har jag skrattat och gråtit
Förlorat vänner som omkommit
Slussen

MARKKU

Missat

● Har tyvärr missat fyra uppträdanden med kören. Det första var en fest för två födelsedagsbarn (mor och dotter, vänner till oss i kören). Det andra var i Eric Ericsonhallen och de andra två i klostret och domkyrkan i Vadstena.

Har även missat några övningar. Missade också ett besök på Birgittinorden i Vadstena.

STEFFI (MONACO)

FÖLJ OSS PÅ
INSTAGRAM

@situationsthlm

Något magiskt pågår

● Jag skall nu berätta vad som hände den dagen jag verkligen bestämde mig för att tro på att det pågick något magiskt. Det var dagen efter midsommardagen 1994. Jag hade varit med en kompis på reggaeaft vid Slakthusområdet. På morgonen

beslöt jag mig för att gå hem till Kristineberg. När jag kom till den gamla avrättningsplatsen vid Gullmarsplan fick jag se att det stod "Heroinister befria världen – dö" på parkbänkarna.

Det berörde mig ganska illa.

När jag kom högst upp fanns

en trädlös öppen yta. Där fanns en runskrift med underliga tecken på en av bänkarna. "Det där ska jag skriva av" tänkte jag och i samma ögonblick blixtrade det till ifrån klarblå himmel. Sedan blixtrade det till två gånger till runt omkring mig medan jag skrev och ritade, men det började aldrig att regna. "Det finns verkligen något i himlen och magi fungerar faktiskt", tänkte jag.

I det ögonblicket slog allt om, jag fick gratis skjuts av en taxichaufför som skulle ställa in bilen. Mina grannar var jättetrevliga samt öl och smörgås. Jag var så lycklig att jag slutade röka tobak vilket jag inte började med igen förrän jag åkte in på hispan efter några veckor. Nu undrar ni kanske vad som stod på bänken? Med gammalgermanska runor stod det "Kompistjuvar och golare skall slås ihjäl, heil Odin".

LUKAS LEE



©CCO PUBLIC DOMAIN



CREATIVE COMMONS/HOJER ELLGARD

Tro och bo

● Tro är som en tvådelad bro, bro som till exempel Ekeröbron vid Drottningholm. Som hissas upp med jämna mellanrum så att båtarna kan gå, just då när du är på väg till andra sidan för att hitta någonstans att sova/bo.

Där står du på bron med din tro. Tro om dig själv, vänner, myndigheter, till en stor stenkoloss i Saudiarabien eller en urgammal mur i Jerusalem, buu!

Du tänker en stund: tro, hopp och vad var det tredje? Vadå, förlåt jag trodde att ni, vi tror. Nej, nix, öh eh, trolös, en tro som löper omkring ha ha hett ju, eh ähum, någon gång måste man ju kunna tro att man kan hitta en plats att bo.

Det är otroligt svårt att tro det sliter

en människa i bitar och till slut är man en viljelös, udda figur som inte tror ens på sig själv. Jag trodde för tre år sen, trodde, ville tro allt som lovades, pratades och som sagts. I dag orkar

jag inte tro mer, för gammal, trött och sjuk efter alla "kappor som vänts" efter alla falska löften som visat sig vara lögnar. Jag vill bara veta.

LIVINGSTONES



BREVLÅDEFÅGELHOLKEN "Den är den första fågelholk jag byggt, och den enda. Och det är en kombinerad fågelholk och brevlåda – man lyfter på kepsen i skärmen för att öppna den och lägga ner brev. Nu har jag den där jag bor men för fem år sen satt den uppe i ett träd och en talgoxe häckade i den – kom alltid ut genom höger öga och gick in genom vänster när den var i holken. Det är ögonen som här hålen att ta sig ut och in. Jag var fågelskådare i unga år.

Kepsen är gjord av gips, målad grön och vit i Hammarbys färger. Jag gillar Bajen för att den är en arbetarförening. Resten av brevlådefågelholken är gjord i trä. Jag fick träet från en verkstad där det fanns." Johan Bäck

Fågeln och vi, del 3

● Vår lilla fågel kom hem igen, men mycket trött efter flygresan från något varmt land.

Han frågade om det varit kallt. Vi svarade mycket snö och kyligt. "Oj", svarade han, "men ni lever, det är huvudsaken". "Ja, det är det."

Han sa "jag börjar bli med åren, vet ej om jag klarar en sån resa till, det är långt". Jag sa till min lilla fågel, "du behöver inte flyga nästa höst, du stannar hos oss i husvagnen, varmt och skönt nästan jämt".

Han ruskade på sig precis som det var en lättnad, "tack, det känns bra att veta". "Du är alltid välkommen hos oss."

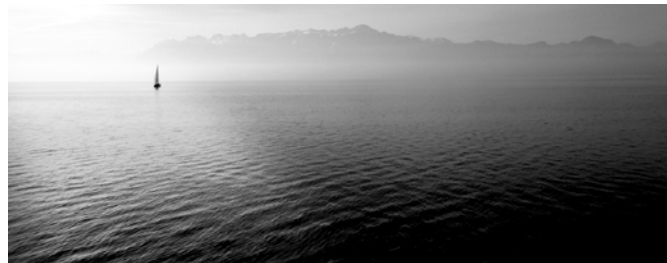
408

Gatans kör fick pris

● I Faktum, som är Göteborgs hemlösa tidning, har sedan fyra år en årlig prisutdelning med sex olika priser. "Årets integration", "Årets avslöjare", "Årets musik för alla", "Årets scendrag" (vilket vår kör blev nominerad till), och Faktumförsäljarens eget pris.

Vår nuvarande körledare försökte att vi alla skulle få komma till utdelningen men det blev bara två av oss som fick det. Men vi vann priset och det finns nu hos Rickard Söderberg som startade upp kören. Så vi andra får vänta lite på att se och hålla i priset. Jag tror vi alla är rätt nyfikna, vi har ju bara sett det på bild. Men hurra, hurra, hurra för oss. Vi är bara bäst. Trots att vi inte är proffs.

STEFFI (MONACO)



CREATIVE COMMONS

Antabusbåten

● Den seglar så fint, vågorna lyfter det upp och ner igen. Det är lastat med hopp, tro och lite kärlek med önskan att läsa sjökortet rätt, undvika alla bottenstenar som lurar under ytan och segla från hamn till hamn utan trubbel. Vem är kapten på antabusbåten? Det är du, det är jag, det är vi. Det är vi alla som är resenärer och kaptener på antabusbåten. Det är vi som kör vår båt på grund, till havets botten eller till den finaste marina som jorden bär – Nykterhetens marina.

PS: Antabus är en vattenblandad drink som serveras gratis på alla Sveriges beroendecentrum i små plastmuggar till alkoholister, vid samtycke och behov.

Tillägnat Lennart och Katarinas minne

LIVINGSTONES



History Unfolds

Samtidskonst möter historia

18.11 2016 – 19.11 2017

"Helt i världsklass"
SVT Kulturnyheterna

"Historiskt bra"
Dagens Nyheter

Fri entré

historiska.se
Narvavägen 13–17

H
Historiska



Folktandvården finns till för alla människor i alla åldrar

Hos oss får du inte bara den bästa allmän- och specialisttandvården, eller den bästa medicinska tandvården när du har behov. Du får också förebyggande tandvård. I mer än 75 år har vi hjälpt svenska folket att få en bättre munhälsa.

Välkommen att läsa mer och boka tid!
www.folktandvardenstockholm.se



Folktandvården

MED EGNA ORD

KORT SAGT & POESI

Internationella kvinnodagen

● Äntligen är det Klaragårdens konstutställning igen, jag fick ihop sju tavlor fast kunde haft tio. Skulle haft något att läsa upp men glömde det.

Många jag kände kom dit, bland annat vår före detta skrivlärare, Jan-Henrik Swan. Två unga tjejer som är bloggare intervjuade och fotade mig. Cirka tio stycken från Gatans Kör kom, kul.

De tyckte om det, en av dem köpte en av mina tavlor, den enda jag fick såld denna gång.

STEFFI (MONACO)

Kult

● Vi allihop samlever med varandra hela tiden.

Tar en öl drar och hamnar i kö, hinner före konduktören med ölen men glömmar biljetten fast ovetande sätter mej rätt, knäpper en cider sen kände jag mej som ett äpple sätter av mot rätt riktning.

Färdbeviset tack.

Ingenstans biljetten, vart var den? Oj tack, 1 200 kronor i avgift.

Kliver av, drar en Norrlands Guld och tänker på nästa resa med X-Trafik för mig veterligt är Y-bussen fram och tillbaks först sen och så vidare i så fall om nu tidtabellen håller.

Annars jag tar mig med 100 ända hem fast vem vet, drickat tog just slut men visst man kan ju festa nyktert i alla fall med fränder min.

KAPINJUS

Önskningsar

● Vintern är lång, snön dröjer sig kvar

Solen steg upp, men is var allt som var.

Kallt, kallt, kallt.

Sju och en halv månaders kläder som nästan växt fast.

Jag visste att den här vintern blir svår.

Sitter på Knallen i solen och önskar att snart blir det vår.

MAGDALENA 407

I Skuggornas Rike

● Hon stod i mitten av ljusets sken, nedanför i nattligt mörker. Ingen skugga syntes längre till, sedan skuggor blivit till hennes egen gestalt. Men när hon lät sina fötter leda henne framåt med all gravitationens kraft trädde den avlånga skuggans gestalt fram, detta var nu hennes sanna jag.

Den hon var springer fritt och färgstarkt fram. Men nu lever hon i skuggornas rike och är en skev kopia av det vilsna jaget. Fastkedjad vid sin gamla avbild, som i ett försök att bli den hon en gång varit.

Saknaden av sitt tidigare livfulla känsloliv och den brännande elektriciteten vid beröring var nu stark. Sval som den kallaste av vindar svepte hon långsamt fram som genom kvicksand, likt vinden hon flyr, likt floden hon flyter, men hur kan ett skuggväsen få känna eldens flamma? Bara tidvatt-



INVAROJ DITIBEN/COCO

nets vågor kan föra henne tillbaka till det sanna jagets värld med full styrka. Där, i mörkrets och skuggornas rike, får mörka väsen rum och tid att känna.

Öppna de gallerförsedda fönstren, låt henne åter få känna eldens flamma. Där, i en annan tid, i ett annat parallellt andrum, där jaget sveps samman med sitt skuggväsen. Där

gavs kraftfullhet till vilshetens desperation. Och där gavs liv åter till jagets minnesavbild.

Där vill hon dansa med sina skuggor och väsen och skapa ljusgnistor när klackarna slår mot den kvällsvarma asfalten.

Innan månens tidvatten sinat.

EMMA SÖDERBÄCK

Premiär 4 feb

VI&DOM
EN UTSTÄLLNING
OM HATBROTT

Polismuseet

Hemtrevnad

● Ingen personal som väcker en för tillsyn. Att ha alla kläder och minnen samlade. Att ha kyl och frys fyllda med det man vill äta.

KERSTI

Ekologiska tankegångar

● Bland alla produkter som är fullproppade med tillsatser eller kemikalier finns ett undantag: barnmat, barnprodukter, barnmat från burken eller utanför burken, välling, gröt, mjölk från tutten eller via nappen. Om du får urinläckage köp barnblöjor (naturvänliga).

Plötslig leklust med barn, se till att din Batmobile, Rainman eller Barbiedocka är ekologiska (giftfria).

Om du är en small, liten, köp barnkläder med bra kvalitet. Bra till dig själv och naturen, dessutom ekologiskt alltihop. Om vi dödar naturens mångfald och allt det vackra och fascinerande som det innehåller så kommer naturen att döda oss.

LIVINGSTONES

Mitt tecknade liv

● Jag brukar träffa en vän och när vi satt och pratade kröp det fram att hon hade som hobby att skissa och rita och måla. Hon visade en liten serie som hon hade gjort som handlade om henne själv. Oj, att hon hade sån talang hade jag ingen aning om, den var superbra och rolig. Vi har inte känt varandra så länge men jag frågade henne om inte kunde intervju mig om mitt liv och göra en likadan serie om mig. "Jo, det kan jag väl", svarade hon.

Och här intill ser ni resultatet av det hela.

Det lustiga i det hela är att det är min tandsköterska som är tecknare till serien om mig, jag brukar gå till henne när jag har lite pengar kvar, det är ju som alla vet inte billigt att gå till tandläkaren. Och att sälja Situation Sthlm blir man inte fet på.

DAGGE

Granne med kaos

● Det sägs kaos bor granne med Gud. Men min granne är så vitt jag vet en för mig helt okänd brud. Är hon kanske också gudomlighet? Kärleken sägs kunna ta oss dit där våra drömmar finns. Kärleken tycks mig i ett kaos och hon ser nog ut som en Gud jag minns. Här en som heter kanske Gud vill ha oss i kaos.

JANNE WALLIN



MED EGNA ORD

Ah hum hum hum hum

● Alla min drömmar dom bara försvann när jag lade mitt huvud på en skitig gammal kudde i en gammal illaluktande bäddsoffa i en källarlokal i en enplansvilla.

Hur det nu kan gå till förbi en tvättstuga och ett pannrum ah, humhum hum.

För att säga något om bäddsoffa och om sängkläder som stank i min mening både piss och lik. Ah hum hum hum.

Men det är här jag sover så du dum du dum du dum Det finns en tvättmaskin Som tumling säger du du du du du. Med ett nytvättat lakan, bäddmadrass och täcke så säger jag bara hum hum hum.

Jag önskar att detta inte bara är en dröm För det finns inget bättre än tak över huvudet och ett hem. Da dem da dem da dem.

MARKKU

Meningen med mössor

● Kliver av pendeltåget. Möter en vuxen med Pokemon på skallen. En mössa, jaha ja, skrattar.

När jag ska gå ut genom spärren möter jag tomten. Alla vet ju hur tomten ser ut, vitt hår och röd mössa om det var såååå väl.

Tomten är en kvinna.

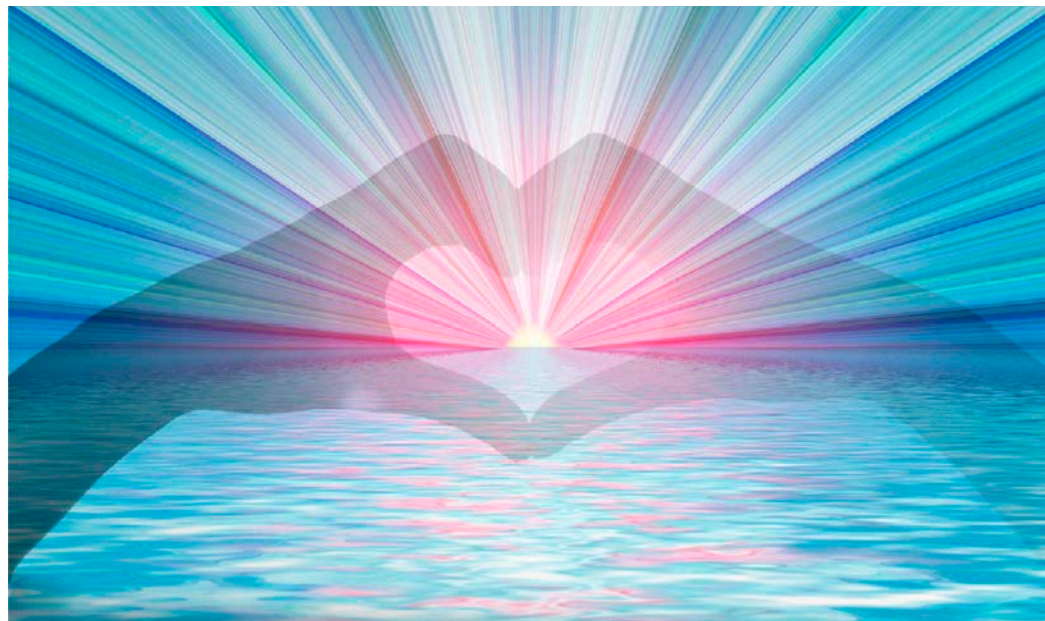
Gud hjälp mig. Trodde, tänkte, sa till Micke: "Ser du vad jag ser?" "Ja, säg inget håll käften och gå".

När vi går på grusvägen till vårt ställe där vi säljer Stuation Sthlm ibland, snubblar vi på en panda. Ja, just det, en panda på huvudet. Herregud då var situationen totalt maxad. Vem fan, på ren svenska, springer runt med en panda på huvudet? En vuxen människa det också.

Fortsätter vår resa i livet och vi går vidare till vårt ställe, jag tar på min legitimation och plockar fram mina tidningar. Vad får jag se? Jo en hackspett går ut genom butiksdörrarna. En grabb på kanske sisådär på fem år...Arriappa...arriappa.

Mössor va??

MAGDALENA 407



GOOD PLANET DOKMAN

Se dig omkring. Öppna ditt hjärta

● Vi önskar alla något annorlunda, något nytt och utforskat. Söker något eller någon... En förändring som kanske skulle göra livet lite lättare om så bara för bråkdelen av en sekund. Att vilja leva, vilja orka, skratta och kanske till och med få älska eller bli älskad en stund.

Kärleken då, blir vi någonsin nöjda? Varför vågar vi inte tillåta oss själva eller andra att njuta av den tryggheten? Den varma gamla härliga känslan av fjärlar i magen, tillhörigheten, den gemensamhet större än bara att ha dig själv och ensamheten? Tillåt dig le av vetenskapen att någon kanske väntar på dig på

andra sidan dörren med öppna armar, en kyss och en famn där äkta kärlek grov och lever bara för dig. Inte alla har skänkts denna värme.

Vad och vem är du utan allt detta utifall allt togs eller försvann från dig?! Kanske på jakt för resten av ditt liv efter något som du en gång hade men valde bort eller som gick förlorat.

Du, jag, vi, alla. Lurade att tro att vi har gott om tid men redan i morgon kan din bästa vän, största kärleken eller familj inte få möjligheten att få vakna till en ny dag som gryr. Se dig omkring. Öppna ditt hjärta.

MEA

Hemmaplan

● Söderhamn 1 mars 2017 tar jag tåget ner till Stockholm 07:31, är framme 09:38 och tar pendeln till Stockholm Södra och till redaktionen



Mellanlandning på Stockholm Södra.

på Timmermansgatan 38 och köper cirka 20 tidningar och beger mig mot Slussen/Gamla stan-området. Och innan redaktionen stänger klockan 15:00 köer jag på mig så många som möjligt typ 30 stycken och återvänder till Slussen -/Gamla stan-området. De tidningar jag har kvar, typ 10 -15 stycken antar jag, tar jag med upp när jag åker hem klockan 18:22 till min lägenhet för att avvakta typ en vecka för att sedan åter ta en resa neröver och sälja Situation Sthlm.

KAPINJUS

Lokomotiv

● Järn mot järn
Eld och kol
Änga och stål
Eldarens glöd
En dragare tål
Metall så röd
Skjuter fram
Ängans tryck
Visslan ylar
Tågsets ryck
Räls och syllar
Svart metall
Natten mörk
Luften kall
Senhöstnätter
Genom skog
Öde slätter
Vinterkvällar
Sommarätter
Höstars storm
Kraft enorm
Över bron
Hundratals ton
Där station
Hetta i panna
Bromsar skriker
Vill inte stanna
Farten viker
Kall metall
Visslans skrik
Döderhultsvik
Lokomotiv

JANNE WALLIN

CIRQUE DU SOLEIL®

VAREKAI™

Tales of the Forest



STOCKHOLM
11–15 OKTOBER
Ons-fre 19.30 • Lör 15.30, 19.00 • Sön 15.00
ERICSSON GLOBE
(MALMÖ ARENA 6-10 SEP)

BILJETTER:

LIVENATION.SE SAMT STOCKHOLM LIVES BILJETT KASSA 077-131 00 00.

CIRQUEDUSOLEIL.COM

MEDIAPARTNER



LIVE NATION

FÖRETAGSPRENUMERATION

Med en företagsprenumeration hjälper du och ditt företag till att göra Stockholm till en bättre stad för oss alla att bo i. Vill ni också företagsprenumerera på Situation Sthlm och synas med er logotyp på denna sida? Kontakta oss:

Herman Sundgren (herman@situationsthlm.se), tel: 08-545 953 94



ARBETARNAS BILDNINGSFÖRBUND



bergkrantzarkitekter



advokatfirman sallnäs



Din trafiksäkerhet sedan 1963

ADVOKATFIRMAN ÅBERG & CO

BJÖRN AXÉN

ADVOKATFIRMAN Thomas Bodström



HANSA PROJEKT



ASSA ABLOY



Akademikerförbundet SSR



FF Profilreklam AB
www.ffprofilreklam.se



HMXW arkitekter



ERSÉUS ARKITEKTER AB



CEDERQUIST



frank ADVOKATBYRÅ



STIFTELSEN OSCAR HIRSCHS MINNE

M Ekholms
konsultjänst AB



RIVAL



JÖRGENSENS RÖR AB

MANGOLD™
FONDKOMMISSION AB

playground



MÖTEN & UPPLIVELSER
Skåvsjöholm

hiQ

Koneo™
VI GÖR IT ENKLARE.

Mekonomen

precio
fishbone



SKB Stockholms Kooperativa
BOSTADSFÖRENING

HRM
Affärsutveckling
Relationer med affärsförus

Kamasa-TOOLS

MEMFIS



R/T
Bil & Maskin

SMÅA
SMÅFÖRETAGARNAS A-KASSA

Hyresgäst-
föreningen

Kommunal.

Mgruppen
SVENSKA MANAGEMENTGRUPPEN

PRESS
DATA

Sandart&Partners



IDG
INTERNATIONAL DATA GROUP AB

Köf Konsumentföreningen
Stockholm

MIKAs
Etabl. 1986
STOCKHOLM

prima
gruppen

SAHRA

Solvalla

IKANO
Bostad

KUNGSLEDEN

moderaterna

Development

SAMTRANS

SPARTOI AB

INDUSTRI VÄRDEN

LG PALMÉR
REDOVISNING AB

M MOTIVATION SERVICE

Propeller

SBAB!

Spoon
it's a content agency

inResonance
Always in Tune

LENNART ERICSSON
FASTIGHETER AB

MÖTESPLATSEN.se
Hitta kärleken på nätet

Propeller Trim
SERVICE & FÖRSÄLNING

SBU
Svensk Bostadsutveckling AB

SRE
Svensk Rikstäckande Butiks-service

insight
SOLUTIONS

Liberalerna

NALEN

Q-GRUPPEN

SECURITAS



investor

LINKON

NF måleri ab

QPARK

seko
SERVICE OCH
KOMMUNIKATIONSFAKETT

Stavdal

iiiriiiis
utvecklingscenter

LIPAC

NORR
ENERGI

RAMBOLL

SEPTEMBER.
ADVOKATBYRÅ

Stockholm konst

IT•HUSET

LJUNG SJÖBERG
PROACTIVE DRUG MANAGEMENT

NYFORS™

RAMIRENT

skye

Stockholmshem



nytida

REFLEX
REFLEX ARKITEKTER AB
www.reflexark.se

SHIS Bostäder

STOCKHOLM
RELINING
Nya stämor utan stämor

JANKE
WIKHOLM



Läraryrket
Läraryrket

ORIGO™
ARKITEKTER

RETURPACK
pantamera.nu

SIGNALISTEN

SVALNER
Komplett skatterådgivning



m3|BYGG

OSCARS
TEATERN

Riksbyggen
Rum för hela livet

skandia:
fastigheter

Svenska kyrkan
SOFIA FÖRSAMLING

Svenska kyrkan
STOCKHOLMS STIFT



Trona
Patentrådgivning AB



Svenska kyrkan
VANTÖRS FÖRSAMLING

Swedfund

TYRÉNS

ZURICH

Svensk
biblioteks-förening



TÄBY

SB
Svenska Bostäder

SYNSAM

VISION

SVENSKT NÄRINGSLIV
CONFEDERATION OF SWEDISH ENTERPRISES

TL Bygg

Wallenstam

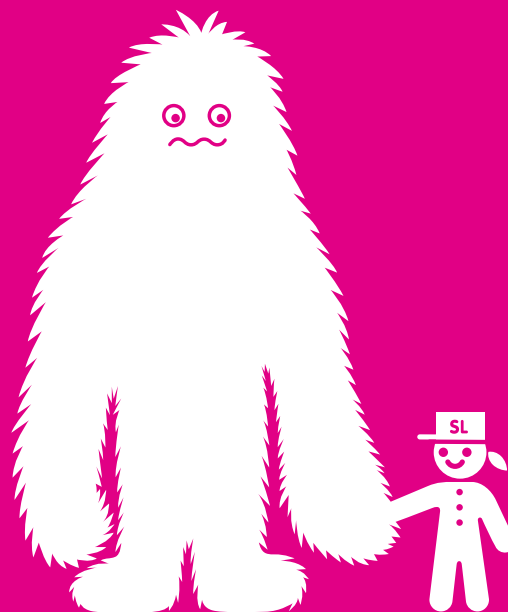


Tips från
SL!

TRYGGARE RESA!

Alla ska känna sig trygga när de reser med oss,
oavsett vem man är, vart man ska eller när man åker.
Därför vill vi uppmärksamma dig på vårt
trygghetsnummer 020-120 25 25.
Trevlig resa!

TILLSAMMANS FUNKAR ALLTSAMMANS!



STOCKHOLMSKRYSSSET



Lös, skicka in och vinn

Som en liten paus i läsningen tycker vi att du nu, när du bläddrat ända hit, ska hämta en penna, lösa korsordet och skicka in det till oss.

Via vår intrikata slumpgenerator kommer sedan tre vinnare att dras bland de inskickade rätta lösningarna.

Den stolta vinnaren belönas med samlings-skivan *Ljusglimtar ur RadioSkugga* från det prisbelönta radioprogrammet RadioSkugga från 2012.

Andra och tredje pris är ett nyckelband med Situation Sthlms logga på.

Förra månadens vinnare:

Skivan *Ljusglimtar ur RadioSkugga*:

Börje Nilsson, Uppsala

Nyckelband:

Lars Lindberg, Farsta
Anna Greta Morin, Borlänge

Se förra månadens lösning på sidan 56.

Stockholmskryssset är ett samarbete mellan **Situation Sthlm** och tidningen **Kryssset**, en månadstidning för alla kryssintresserade.



SÖT-NOSAR-NA	HEMING-WAY	FORM-GIVARE	KRYM-PER VID TVÄTT	TVÅ I GAMLA ROM																	
ÄR OFTA DET BÄSTA I LIVET										SÅDAN LIST FINNS											
SKY																					
SA DA VINCI TILL MONA LISA?			ÄR ENYA OCH MÅNGA ANDRA		ARGENTINA																
KÅRESTA				VÄLJA	GRYM MARKIS VAJA							ALTERNATIV-ORD	KURORT					Var är bilden tagen? Vem var det som grundade det du ser på bilden? (1)			
I DET FRIA		HÖR-APPARATEN HABIT								FINNS I HÄNG-VARIANT SLUT-STATION					KVINNO-KAMP	FLANERA					
SUNDEN									VID TID UTLOVAS VID VIGSEL			BOK PÅ RESAN FRÅGA									
MARS I ATEN					ORD I LÅNGA RADER	FÄR BLIND-BOCK SYS FÖR STORT									BYRÅ GÖR BEVIS IBLAND						
GÖR DET NÄR KNOPPAR BRISTER		BACKA ÄR HUNDAR ENLIGT HUSSE											RESTE PUB-LAGER								
			ANGER PLAN	BEGRÄNSANDE ORD PÅBUD							SKREV NANA	GRUS JÄMLIKT					SITTER SUD-DARE				
1																					
MARK-MÄTT	BRUKAR TRÄNAD MERA					PLUGG MED ANOR							GÅR PÅ HÄNDER DUBBAR								
FINT SOM VON			FORM-GIVARE OMFÄTTANDE			SKÅNEORT HÄR FIS-KAR SOM FÖRKÄT SIG													GÖR ÖKEN		
									ÖVER-RAS-KANDE ATTACK						SVARS MAN I HAN-NOVER						
ÄR JU FNURRA PÅ TRÄDEN				DÖD-LÄGE							STIRRA I VIPPA							GIBBON-APA			
DAGÖBO					VÄDER-STRECK					TIDENS ANSIKTE											
HYUNDAI-MODELL																					
HAFSAT										JUNG-FRU			SLUM-PAR								

Konstruktör: Marie Petersson-Engnell Foto: Bigstock © Bonnie Korsord



Namn:

Adress:

Postadress:



MC/LENNY VANNHOLZ

Berit Viklund: Att rita kan bli väldigt ensamt för mig

TECKNAT KANINHÅLET ÄR INSPIRERAD AV TECKNARE MED "LIV I LINJERNA"

I **SERIEROMANEN KANINHÅLET** gestaltar Berit Viklund en stormig relation och vad som händer i densamma när gränserna förskjuts och kränkningar uppstår.

– Jag ville skildra en relation där det förekommer övergrepp och framför allt försöka gestalta vad det är som händer mellan de här personerna. Sett utifrån kan det vara ganska tydligt, folk frågar ofta "Varför stannar hon kvar?", som om det vore så enkelt. Jag vill fånga det där diffusa, känslan av att det inte är så tydligt för den drabbade

vad som faktiskt händer.

Huvudkaraktären i boken säger att förälskelse är som att "någon annan flyttar in i ditt huvud".

– I bubblan, där få människor har insyn, kan verkligheten bli lite skev. Saker kastas om – vad är bra, vad är dåligt, var går mina gränser? Samtidigt ville jag att boken skulle visa att det här är ett övergrepp, även om killen i förhållandet försöker beskriva det på ett annat sätt.

Kaninhålet är Berit Viklunds debutalbum, samtidigt är hon ingen novis

på den svenska seriescenen. Sedan hon gick ut serieskolan i Malmö 2005 har hon varit med och grundat det feministiska seriekollektivet Dotterbolaget, medverkat i fanzines och antologier samt anordnat workshops och seriefestivaler.

– Att rita kan bli väldigt ensamt, jag tycker om det kollektiva.

KANINHÅLET ÄR TECKNAD i rosa och har ett böljande formspråk.

– Jag inspireras av tecknare som har mycket liv i linjerna. Jag gillar när det är många rörelser och ansiktsuttryck i bilderna. Som tecknare så väljer en inte riktigt sin egen stil, den kommer. Att använda färgen rosa var däremot ett aktivt val. Jag gillar såna

I BUBBLAN, DÄR FÅ MÄNNISKOR HAR INSYN, KAN VERKLIGHETEN BLI LITE SKEV.

där lingontryck med rött och svart som många gamla serier är tryckta i. Det är tjustigt.

Det finns en annan anledning till att hon valt rosa som signalfärg.

– Jag ville förmedla den här känslan av kropp och inuti som serien kretsar kring. Det är rosa och väldigt köttigt. Dessutom är det en feminin färg med politisk bäring. Den här tuffa indiska gruppen tjejer som går runt med påkar och slår ner våldtäktmän har ju valt knallrosa som sin färg exempelvis.

Detta "inuti" som Berit Viklund pratar om gestaltas på flera plan i berättelsen.

När huvudpersonen i *Kaninhålet*, efter visst motstånd, ger efter för förälskelsen så kryper hon ner i just ett kaninhål.

– Känslan av att vara kär påminner ju lite om att, liksom Alice i underlandet, trilla ner i ett hål. I underlandet är saker och ting ganska märkliga. Man vill ju skapa en relation, bara vara med den man är kär i. I min bok blir ju underjorden något hemskt otrevligt och instängt – det behöver ju inte bli så. Det kan ju vara ganska mysigt.

ALEXANDRA SUNDQVIST

REDAKTIONENS TIPS

MARIA HAGSTRÖM

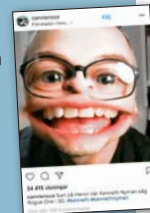
Johannes Stötter

KROPPSMÅLNING Det som ser ut som en groda men är egentligen fem kroppsmålade människor, och fisken är en människa i konstig position med munnen på armbågen och ögat på underarmen. Men det ser man inte vid första anblicken. Inte heller vid den andra eller tredje. Det är först när människorna rör sig och lämnar sina positioner det går att förstå hur kreationerna skapades. Och de tar lång tid att skapa. Den italienska konstnären Johannes Stötter spenderar ofta flera månader åt att fundera ut sina naturinspirerade konstverk och de tar sedan upp till åtta timmar att skapa. Se hans fascinerande videor på Youtube.

ULF STOLT

#kennethnyman

HUMOR På Johan Rheborgs Instagramkonto @canvisnous har det den senaste tiden dykt upp ett antal filmade inlägg från en besynnerlig och märklig figur vid namn #kennethnyman.



Ursprung oklart, syfte likaså. I korta inspel på några meningar berättar han om sina senaste upptåg – cykelstölder, isspolning vid busshållplatser, urrivna boksidor ur populära romaner, öppnade stomipåsar i piketen, om varför det hamnat vaselin på 3D-glasögonen på Heron city eller varför det är lite upprört i Blackeberg.

Stor humor med små medel.

Lösning kryss #235

Se förra numrets vinnare på s.55.

1	Ö	M	E	L	E	T	T
2	M	I	K	A	D	O	
3	T	E	M	A	A	M	S
4	D	A	T	E	R	A	T
5	M	E	R	E	S	A	
6	L	E	R	A	N		
7	B	E	L	E			
8	F	A	R	S	T		
9	R	O	T	L	O	S	
10	U	T	S	E			
11	T	R	E	K	A	N	
12	A	J					
13	N	O	D	E			
14	O	T	H	E	L		
15	R	P	A	N	T	E	
16	A	R	V	D	I	D	
17	O	R	D	I	N	E	
18							
19							
20							

Var är vi nu då?
 Apptopp på vad heter vår senaste CD/album?
 Sjättio år på 5 och 10 (500 meter?)

OSKARSSON
 MÅN
 2008
 FÖRSTA
 ÖPPNINGS
 KÖN
 2008
 FÖRSTA
 ÖPPNINGS
 KÖN

OSKARSSON
 MÅN
 2008
 FÖRSTA
 ÖPPNINGS
 KÖN

"Jag hittade några ackord och tänkte på slåttern." – Ulf Stuesson om nya singeln "Gräs och Syra".

LYSSNA

"Beatsen är glada men stämningen melankolisk."

Kicki Halmos

GRÅDISCO Kicki Halmos har varit en del av Stockholms musikscen under de senaste tio åren, inte minst som ena halvan av new wave-duon Masquer tillsammans med barndomsvännen Pelle Lundqvist. Nu solodebuterar hon med ep:n *Bittersweet* under artistnamnet Kiki.

– Vi växte ifrån varandra, rent musikaliskt, och jag började arbeta mer på egen hand. Jag blev bättre och bättre på att producera musik elektroniskt i datorn och satt och arbetade med det själv på kvällar och helger. Under inspelningen av vår andra skiva bestämde vi oss för att lägga ner bandet och avbryta inspelningen.

– Även om vi är vänner i dag så är det ganska jobbigt att hoppa av ett band, det är ett breakup ändå.

Uppbrottet sådde ett frö till Kicki Halmos solokarriär. Hon tog sin synt, dator och ett par högtalare och flyttade till Berlin 2014. I en tom lägenhet i Neukölln började hon att skriva egen, kompromisslös musik.



CHRISTINA OTTOSON ÖNGÄRDEN

Det blev en musikalisk nystart.

– Jag ville göra musik som inte lät så tung eller rockig. Skapa en lättare, ljusare ljudbild med dansvänliga trummor men med ett drag av melankoli. Det är en slags grådisco – beatsen är glada, men stämningen är melankolisk ändå. Jag tycker om såna kontraster.

Efter två månader i Berlin hade hon material till en ep, men en turné med Lykke Li kom emellan. Låtarna blev liggande. Men då och då, under

den ett och ett halvt år långa turnén, plockade Kicki Halmos upp dem.

– Det var ett ganska bra sätt att arbeta på. Jag fick distans till materialet och kunde också se vilka av låtarna som höll över tid.

Första singeln *Birds* släpptes i mars, liksom en a capella-version av låten där Kicki och Lykke Li sjunger duett.

– Låten blev vackrare än nåt jag vågats hoppa på.

ALEXANDRA SUNDQVIST

Beatrice Eli utan etikett



ADRIAN WIGERDA

MIDI-PUNK Beatrice Eli har beskrivit sin musik som något "du inte ska kunna sätta en etikett på". Det var i alla fall ambitionen med hennes hyllade debutalbum, 2014 års *Die Another Day*, med radiofavoriter som "Girls" och "Moment of Clarity". Efter utmärkelsen "Bästa Pop" på P3 Guld och flera Grammis-nomineringar blev 2016 ett år av arbete i det tysta, men nu är Beatrice Eli tillbaka i rampljuset.

Nya singeln "Careful" kallas för "MIDI-punk" av skivbolaget, men Beatrice Eli kan förklara lite bättre: – Det är en låt som du och dina vänner kan sjunga med i och dansa till. Jag ville skriva nåt för en av mina vänner som hade ett dåligt förhållande och åltade om hon skulle lämna sin pojkvän eller inte. Jag tänkte att det skulle bli nåt i stil med "I Will Survive".

Beatrice Eli, som nyligen fyllde 30 och är uppvuxen i Farsta, säger att "produktionen är som kläderna och själva låten är som kroppen". På "Careful" har hon fått hjälp av hajpade producentduon VAZ som består av systrarna Jenny och Cecilia Vaz.

– De förstod verkligen vad jag ville säga med texten, melodin och produktionen.

DAVID BOGERIUS

TONSATT SOCIALREALISM

Instrumental och stökig Chicagojazz från Norrland

JAZZ Erik Karlsson från Skellefteå ger ut musik under namnet Chicagojazzen, *Ständut black* är hans 14:e platta sedan debuten 2007, kassetter och ep:s inräknat.

Förutom några körer på låten "Semester" är skivan instrumental. Det stökar och larmar och gnisslar och vrider sig men så plötsligt skiftar musiken temperament och en vacker melodislinga, ett mer sombart parti får tassa förbi. Med låttitlar som "Maiden på Mallorca", "Någon har frusit ihjäl på en P-ficka utanför Älnäset", "Kvarg



ANDRÉAS BRÄNNSTRÖM

boogie" och "Jag packar upp en zipfil från någon som dött" kan man skymta både vrede och humor och kaos och vemod. Ungefär precis som musiken låter.

ULF STOLT

Värt att lyssna till:

Spun

Ängie

"Glöm Beyonce" skrev *The Sun* efter Ängies förra singel. Den nya singeln är inte riktigt lika explicit.

Brinner

Knifven

Högenergisk punk i albumformat med ambitionen att tända eld på samtiden. Friskt vågat, hälften vunnit lyder ju uttrycket.

The Hunt

Nino Keller

Ambitiöst och imponerande. Instrumentala skivor behöver inte vara trista. Det visar den här låtsamlingen från Caesars Palace trummis.

Joakim och Jockums gemensamma jam

BLUES Joakim Åhlund – Teddybears, Les Big Byrd med flera – och konstnären Jockum Nordström är tillbaka med albumet *Dracula's Son*, uppföljaren till *Paddan och hunden* från 2012. Musiken har kallats för "chockskadad blues" och Joakim Åhlund är stolt:

– Det är så här det låter när jag och Jockum får helt fria tyglar.

DAVID BOGERIUS

BIG MAC

NU MED KYCKLING!

*Limited
Edition*



Välkommen in till McDonald's®
Liljeholmen och Södermalm!



"Höghus upprustade med tegel." – Fjärde mening i Elise Karlssons kommande roman *Klass*.

LÄSA

"Jag såg det lite som ett tecken."

Alexandra Sundqvist

BIOGRAFI Början av hösten 2015.

Alexandra Sundqvist – mångårig skribent på Situation Sthlm och del av tidningens redaktionsråd – passerar Mickes skivor på Långholmsgatan. I skyltfönstret står den här kvällen ett exemplar av Barbro Hörbergs första barnskiva, *Barbro och Sovdjuret*, från 1969.

– Den kostade 50 spänn och var i fint skick, så jag köpte den. Och såg det lite som ett tecken. Under ett halvår hade den inte funnits där, men så fanns den där i fönstret en dag. Sen gick jag på allvar in i en researchfas.

För idén med att skriva en biografi om Barbro Hörberg hade redan funnits med henne en längre tid, sedan en kompis delat en spellista på Spotify där Barbro Hörberg-låten "Vill du bli min sotpapp" varit med.

Innan Alexandra Sundqvist kontaktade Barbro Hörbergs släkt – två bröder som bor kvar i föräldrahemmet i Göteborg, en dotter – ville hon ha klart med ett förlag att det verkligen skulle bli en bok. Hon kontaktade tre förlag. Två tackade nej.

Via bröderna och dottern fick hon



sedan tillgång till ett unikt, privat material som kom att bli avgörande för *Barbro Hörberg – med ögon känsliga för grönt*.

– Mycket bygger på icke tidigare publicerat material – brev, dagboksanteckningar, anteckningar, utkast av sånt hon skrev.

Efter några vändor och varv med texten hittade Alexandra Sundqvist en form och ett tilltal i boken som hon tyckte stämde med bilden hon

fått av personen Barbro Hörberg.

– Jag försökte hitta en mix, en slags text som går bredvid henne och beskriver, sen mixa det med en berättelse om tiden och var hon kom ifrån.

I boken är hon noga med att redovisa sina källor.

– Skriver jag att hon hör fåglarna kvittra i Frankrike 1949 så är det för att hon återger det själv nånstars i ett brev.

ULF STOLT

Pojkarna på gatan



DOKUMENT De är unga killar som lever på gatan i Stockholm. Ensamkommande barn i utsatta miljöer, där en del utsätts för människohandel utan att någon ingriper. Om det skriver journalisten Katia Wagner i boken *Pojkarna och de ensamma poliserna*.

– Jag kom i kontakt med poliserna Christian Frödén och Mikael Lins redan 2014, och ville följa deras arbete inifrån med de marockanska gatubarnen och andra ensamkommande som hamnat på gatan i Stockholm. Det var uppenbart att de jobbade på ett sätt där de kom nära pojkarna på gatan och fick deras förtroendet. Det var lika uppenbart att de var mycket ensamma i sitt arbete, både internt och i kontakt med andra myndigheter, berättar Katia Wagner.

Genom poliserna, men även på andra sätt, har hon kommit i kontakt med och kunnat följa några av pojkarna under lång tid.

– De skeenden jag följt under mer än två år visar på ett parallellt samhälle som behöver belysas på olika sätt. Boken är mitt bidrag till det. Jag granskar bland annat människohandel av barn och berättar om Rahman, en av pojkarna som fallit offer för en brutal människohandel mitt i Stockholm.

MARIA HAGSTRÖM

Ambitös genomgång av punkens poesi

ACKORD I 22 kapitel med tillhörande CD – en låt för varje kapitel – ger boken *Punklyrik – svenska punktexter 1977-1982* en bra bild av hur punken lät. Bokens författare Peter Kagerland visar att – även om det inte alltid gick att höra orden tydligt i larmet – texterna var en viktig del av punkens uttryck. Och att varken humor eller självdistans saknades.

ULF STOLT

SEPTEM PECCATA MORTALIA

Elin Lucassi tar sig an de sju dödssynderna

TECKNAT I albumet *Synd* djupdyker serietecknaren Elin Lucassi in i de sju dödssynderna; högmod, girighet, lust, avund, frosseri, vrede och lättja.

– Det började med att jag gjorde en analys av vad som var jobbigt i mitt liv och landade i att det så ofta handlade om skam och skuld över



nått man gjort eller ibland inte gjort. Så tänkte jag på samhällets uttalade och outtalade normer som rätt ofta fortfarande går att koppla



HENRIK MARTENSSON

till dödssynderna.

– Att synda är i dag att bryta mot normer. Ibland är det bra att inte synda men nästan alltid finns även en positiv sida av att hänge sig åt synderna. De

har potential att vara både destruktiva och uppbyggliga, en dubbelhet som intresserar mig.

ALEXANDRA SUNDQVIST

Håll ögonen på:

I trädgården hörs andra ekon

Göran Greider

Hur speglar dahlia imperialismens historia? *Finurligt och folkbildande om trädgården* av Göran Greider.

Den okuvliga friheten

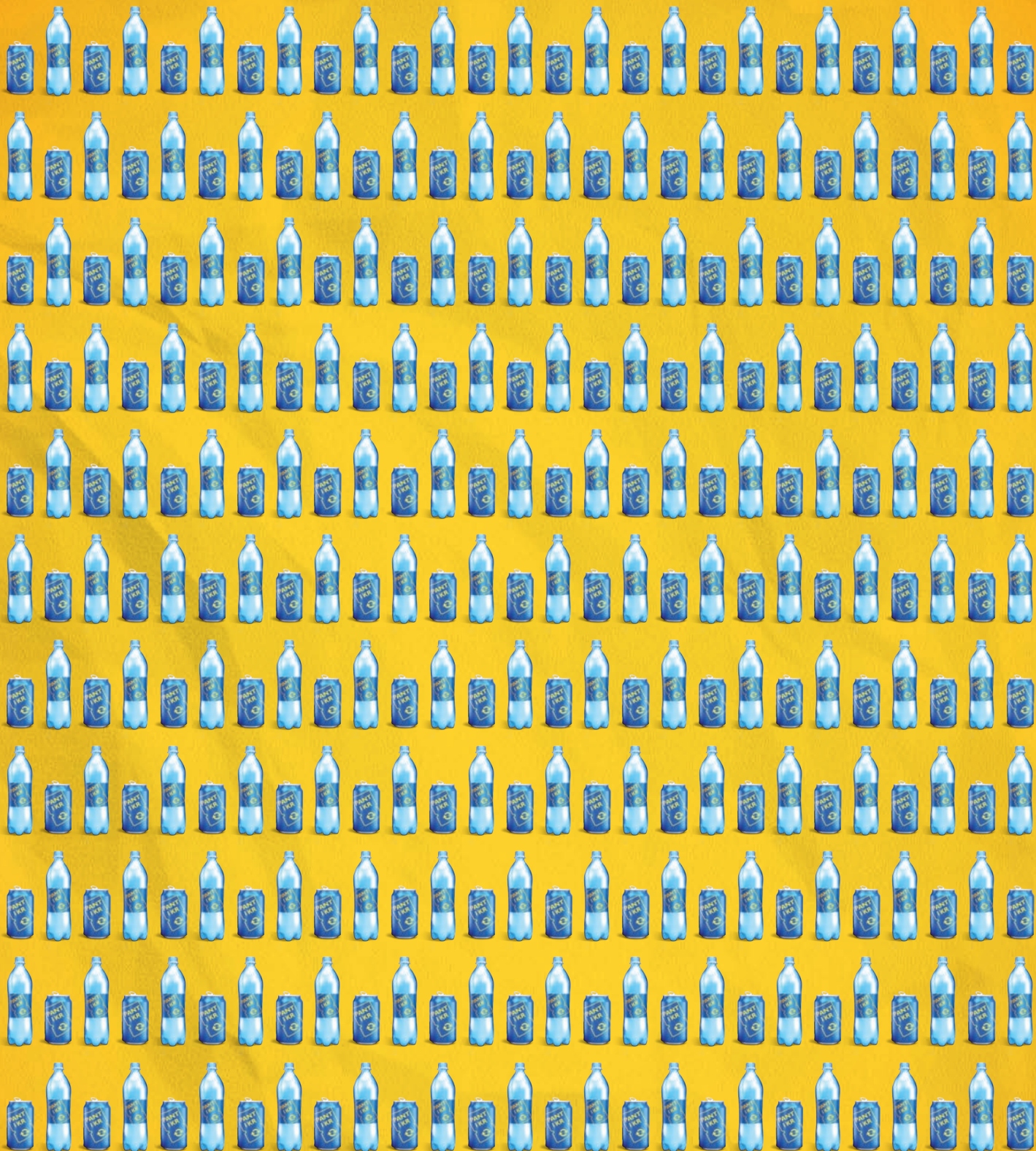
Per Anders Folgelström

Firar hundra. En tidigare refuserad framtidsdystopi av författaren ges ut.

Big Sur

Jack Kerouac

I ensamheten i en stuga utmed Kaliforniens kust inser Jack Kerouac vidden av sitt alkoholmissbruk. Vackert och dämpat vemodigt.



Har du mycket pant?

På våra pantmottagningar i Årsta, Frihamnen och Kungens Kurva kan du lämna in hela säckar med pant. Pantpengarna får du insatta på önskat bankkonto och du får naturligtvis samma ersättning som i butik.

Läs mer på www.pantamera.nu. *Tack för att du pantar!*



PANTAMERA



PRESSBILD

En duett mellan Lees trumpet och Helens röst

DOKUMENTÄR Efter Kasper Collins förra film om jazzsaxofonisten Albert Ayler, som tog sju år att färdigställa, var han säker:

– Det är så mycket grävande i arkiv, det är så mycket rättigheter och folk som ska ställa upp. Och sen den enorma klipprocessen.

Men nu har han gjort det igen. Efter ännu en sjuårsresa är jazzdokumentären *I called him Morgan*, om trumpetaren Lee Morgan klar. Det började med att Kasper Collin såg ett YouTube-klipp från 1961.

– Jag har lyssnat på jazz i åtminstone 25 år men hade inte lyssnat mycket på Lee. Som många

musikintresserade kände jag till de stora dragen i hans speciella historia och öde. Sen visste jag att han blev skjuten av en kvinna som hette Helen.

En avgörande del för filmen är ett C90 kassetband som Kasper Collin fick skickat till sig av en radiojournalist. Efter avtjänat fängelsestraff flyttar Helen Morgan hem till södern.

– Hon går en kvällskurs i historia på sent åttiotal, läraren är också en lokal jazzradio-host. Han fattar vem hon är och vill göra en intervju med henne. Han kommer dit med sin kassetband-spelare och gör den här fantastiska inspelningen. Det är ett band där hon berättar om sin otroliga uppväxt där

hon får sitt första barn när hon är 13, sitt andra när hon är 14, men hon vill till varje pris lämna det och tar sig till New York och skapar sig en karriär där och blir Lee Morgans manager.

Mixen av hennes sydstatssläpiga röst och Lee Morgans musik lyfter filmen.

– Det finns en musikalitet i hennes röst. När jag var i Telluride blev jag påhoppad, fast det var väldigt ömt, av operaregissören Peter Sellars som verkligen älskade filmen och kramade mig och sa "du har gjort duetten mellan Lee och Helen, mellan Lees trumpet och Helens röst".

HENRIK EMILSON

Att brevväxla med en seriemördare



MANTANAV FILM

PÅ VÄG TILL fotbollsträningen blir 16-årige Kamal skjuten med fem skott, varav det sista i huvudet. Gärningsman är Peter Mangs, seriemördaren som satte skräck i Malmö. Kamal överlever, men dådet sätter djupa spår i familjen. Hans syster, regissören och teaterproducenten Manal Masri, skriver ett brev till Peter Mangs.

– Jag försökte ta reda

på vad det var som hände min bror den kvällen. Vem var det och varför? Det leder mig till honom. Han satt med svaren som jag behövde. Det var därför jag började skriva till honom.

Hon får svar och hela tiden dokumenterar hon processen, vilket nu blivit långfilmsdebuten *Brev till en seriemördare*.

– Det var ett väldigt svårt beslut att komma ut med den här historien, det här traumat, men jag kände att det här perspektivet saknades. När nåt sånt här händer söker media upp en för att göra en intervju med en mamma eller pappa som precis har förlorat sin son eller vars barn har blivit skjuten. Det är ingen som tar reda på vad det är som händer efter att nåt sånt här hänt. Man vill bara visa offret i tidningen. Men här ville jag berätta nåt mer, nåt större.

HENRIK EMILSON



ANDRÉ DE LOIÏSTED
Manal Masri

BODYBUILDING

Goliat mot Goliat i unik dokumentär



PRESSBILD

STARK Möt svensk-danska Irene Andersen i dokumentären *Too Big for This World* där hon tar upp

kampen för kvinnlig bodybuilding mot självaste Arnold Schwarzenegger. Det blir, åtminstone storleksmässigt, ett Goliat mot Goliat-möte och den omtalade filmen visas endast 19 april på Bio Rio, med efterföljande samtal och mingel.

HENRIK EMILSSON

Titta extra på:

The art life
David Lynch

Hur blev regissören så... underlig? Det får vi svar på i den ingående dokumentären, där han berättar om sin uppväxt och inspirationskällor. Klarabiografen 14 april.

Graffiti

Vi gillar graffiti och vi gillar att se hur konstverk växer fram. Följ New York-baserade Mr Ewok One och beskåda hans skapelser bli till i videobloggen.

Mobila filmverkstaden

Under Stockholm filmfestival junior – 3-8 april, samt även efter – har skolklasser möjlighet att i ett lärorlett program göra film, från manus till färdig film, på en dag.

REALISM

Cykeltjuven inspirerade Manuel Concha

FÖRORT I filmen *Den enda vägen* var regissören Manuel Concha ute efter rätt tonträff:

– Jag ville göra en film om den vanliga människan som på nåt sätt blir drabbad av yttre omständigheter och som tvingas ta svåra men mänskliga beslut. Hans stora inspiration var Vittorio De Sicas klassiska film *Cykeltjuven*.

– Inte bara själva historien utan också hur man gjorde filmen, man filmade på riktiga platser med riktiga människor och det var det jag också ville göra med den här filmen. Jag ville hitta det riktiga.

HENRIK EMILSSON

Nordisk deckarmall

STREAMAT I SVT:s krimalkomedi *Fallet* spelar Lisa Henni polisen Sophie Borg, stöpt i nordisk deckarmall – tungsint, självgående och inte minst med stor avsaknad av självinsikt. Upplagt för humor. I rollistan hittar *Breaking Bad*-stjärnan Adam Godley, samt Lia Boysen, Thomas von Brömsen och Björn Granath. Seriestart 14 april.

HENRIK EMILSSON



JASE BERNTSSON HEJLN

En sång- och dansman

SHOW När artisten Uje Brandelius fick diagnosen Parkinsons sjukdom, tog han tjänstledigt från sitt brödjobb – för att sätta upp en föreställning om sin sjukdom.

Under hösten spelades den självbiografiska showen *Spring Uje, spring* på Stockholms improvisationsteater. Biljetterna tog slut på en dag.

Nu flyttar den in på Södra Teatern under tre dagar i april.

Hur känns det att stå där på scenen och dela privata erfarenheter med publiken?

– Jävligt bra fråga, som jag kanske borde ställt mig själv lite tidigare... Nä, men det känns bisart kort och gott. Men den som ger sig in i leken får leken tåla. Men det är ju först och främst en rolig föreställning, så även om den är privat så kan jag gömma mig lite bakom skratten.

Prioriterar du annorlunda i dag än innan du fick sjukdomsbeskedet?

– Jag försöker lägga så lite tid som möjligt på administration, typ svara på mejl, sitta i möten och sånt där. Och så mycket tid som möjligt på att vara det jag sattes till jorden för att vara – en smålustig sång- och dansman.

ALEXANDRA SUNDQVIST

Medberoende försökskaniner på Dramaten

ÅLDERDOM *Försökskaninerna* är den sista delen i en Dramaten-trilogi där Marie-Louise Ekman behandlar moderns ålderdom.

– Det är ett skruvat drama med mycket humor om en väldigt dysfunktionell familj. Liksom mycket annan dramatik handlar det om termerna beroende och medberoende, men på ett annorlunda sätt, berättar Julia Dufvenius som gör rollen som en av döttrarna.

I trilogins första del, *Gäckanden*, besöktes moderns lägenhet av okända krafter och i del två, *Dödspatrullen*, gick flytten till ett demensboende.

– Mamman har blivit helt fri i sinnet och säger precis vad hon tycker om att vara där. Det är verkligen en pjäs ur en kvinnas perspektiv. Jag tycker att Marie Göranson är fullkomligt briljant i huvudrollen. Skulle jag själv sitta i publiken skulle jag inte tänka "Hjälp, vad jobbigt!"



SIDEN WILKS

utan "Shit, vad spännande!"

Föreställningen sträcker sig över en och en halv timme vilket är ovanligt kort på Dramaten.

– Jag tycker själv att det är skönt att se en pjäs och sedan hinna reflektera över den, kanske över en middag. I vår tid är det generellt så mycket man förstår som man inte behöver

förklara, säger Julia Dufvenius.

Försökskaninerna har premiär 30 mars och spelas in bit in i juni på Dramatens stora scen. De övriga rollerna görs av Örjan Ramberg, Rolf Skoglund, Kristina Törnqvist och Ellen Jelinek. Musiken är skriven av Benny Andersson.

DAVID BOGERIUS

Ger våldet ett språk

VANMAKT Psykoterapeuten Per Isdal har lång erfarenhet av att möta män med våldsproblem. I boken *Meningen med våld* skriver han om vad våld är, dess bakgrund och orsaker. Boken kom ut första gången år 2000, nu kommer en nyutgåva.

– Jag skriver om våldets natur och den förändras inte. Det handlar om makt och vanmakt. Boken ger ett språk till våldet och det är lika viktigt i dag som då.

Vad vill du uppnå med boken?

– Först och främst hälsoupplys-

ning. Vi behöver förstå vad våld är för att kunna bekämpa det. Och vi måste snacka mer om våld. Det är också många som utövat våld eller har utsatts, som genom boken har insett att de har problem, säger Per Isdal.

MARIA HAGSTRÖM

ZELDA AV LINA NEIDESTAM



DÅTID STHLM APRIL 1939

1 APRIL FÅR Svea och Gunnar Hallberg en dotter på Stockholms privata förlösningshem.

Det råder större oenighet än vanligt om var Carl Eldhs Strindbergskulptur ska placeras. Både skönhetsrådet och professor Ragnar Östberg vill att den ska placeras på Nybroplan, nära både Berns, Dramaten och Nybroviken.

Livbolaget Valand söker kontorsgosse "från gott föräldrahem", fri lunch och uniform erhålles, skolbetyg och referenser erfordras.

Stadskollegiet håller bostadskonferens, en extra tvådagars-session, på Grand Hotel i Saltsjöbaden för att belysa "bostadsfrågan i hela dess vidd".

Statistiken visar att polisen i Stockholm fick in 19 000 anmälningar om brott, varav 12 827 om begångna brott. Av dem klarades 54 procent upp. Värdet av stulen egendom var 2 891 604 kronor och polisen återskaffade egendom till ett värde av 2 011 386 kronor. 2 087 personer förövade brotten.

Kvinnoföreningens beredskapskommitté tar emot anmälningar till kurser för kvinnliga ambulansförare för det allmänna luftskyddet.

En fjärdingsman i en skärgårdssocken som stått åtalad för fel och försummelse i tjänsten, förklaras av Medicinalstyrelsen som "sinnessjuk och i behov av vård på anstalt".

På seriesidan i Dagens Nyheter 8 april 1939, tre rutor *King vid gränspolis* av Zane Grey: "Danton och Tuck, två gangsters, har försökt pressa pengar av Elting efter mordet på Lennert. King och Kid korsar deras planer".

STOCKHOLMARE I ARBETSFÖR ålder – mellan 15 och 65 år – uppgår till 79, 2 procent av befolkningen. Fördelningen efter kön visar att kvinnorna är fler än männen – det går 1 242 kvinnor på tusen män – vilket beror på ökad inflyttning.

Bromma flygplats har visning av hangarer och flygplatsen. Man kan även se Stockholm från luften med tvåmotoriga trafikflygplanet "Jämtland".



Försvarsministeriet har utarbetat ett nytt krigsavlöningsreglemente. En menig på krigsskådeplats får 15 kronor per tiodagarstermin, en kapten får 60 kronor.

Från 11.00 till mörkrets inbrott, kostar 8 kronor för vuxna, 5 kronor för barn.

Publicistklubben sammanträder. Förutom föreningsangelägenheter också ett föredrag av riksdagsman Einar Sjögren, över rubriken "Pessimisten och optimisten – i jordbruket".

Den svenske nationalsocialisten förklaras i bojkott av Svenska Typograf-förbundet och tryckeriet blockeras. Anledningen är att tidningen "driver en propaganda i syfte att avskaffa de demokratiska fri- och rättigheterna i vårt land".

ETT AVSKEDAT CHARKUTERIBITRÄDE BLIR AVHYST AV POLISEN (...) EFTER ATT HA KALLAT DE ANSTÄLLDA 'BONNTJYV' OCH 'SNORGÄRS'.

Monarks cykelnyheter inför säsongen 1939 är pedaler med reflexglas, bakgaffeländar av racermodell samt rörpakethållare i cykelns färg.

Ryttmästare Berne von Bornholm utses av Svenska jägarförbundets Stockholmsavdelning att ansvara för inventeringen av havsörnsbeståndet i Stockholms skärgård.

De svenska nazisternas tidning

Ett avskedat charkuteribiträde blir avhyst av polisen från sin före detta arbetsplats två gånger samma dag, efter att ha kallat de anställda "bonntjyv" och "snorgärs".

TRE SF-PREMIÄRER ATT hålla ett öga på: *Från sex till sex*, *Gummi* samt *Mysteriet L-B-17*.

Ett Ottomanöverkast med orienta-

liskt mönster kostar 18 kronor.

Med tanke på det oroliga omvärldsläget har försvarsministeriet utarbetat ett nytt krigsavlöningsreglemente. En menig på krigsskådeplats får 15 kronor per tiodagarstermin, en kapten får 60 kronor.

Dollarn står i 4.15, Sterlingpund i 19.41 och tyska Reichsmark i 166.50 svenska kronor.

Duke Ellington och hans orkester spelar på Kungliga Musikaliska Akademien.

Det råder tveksamhet om Bruno Poukka är den verkliga författaren bakom romanen *Gröna ön*, en anklagelseskrift mot Långholmsfängelset i romanform.

En ungdomsliga härjar i Ängby, de bryter sig bland annat in i en gymnastiksal.

En perforerad vårsko i lyxigt mahognyfärgad boxkalv kostar 24.50.

Inför Hitlers kommande tal visar Stockholmsbörsen en "genomgående optimistisk stämning".

ULF STOLT

APRIL

1976

Ulf Lundells debutroman *Jack* publiceras. Berättelsen om Johnny, Linnéa och Bart säljer i över 200 000 exemplar. Boken blir även film, regisserad av Janne Halldoff.

1973

Ingmar Bergmans *Scener ur ett äktenskap*, med Liv Ullman och Erland Josephson i huvudrollerna. Sex femtiominuters avsnitt visas i tv, en kortare version på bio.

1880

Polarforskaren Adolf Erik Norden-skiöld återvänder till Stockholm efter att ha funnit Nordostpassagen – sjövägen norr om Europa mellan Atlanten och Stilla Havet.

BRILJANT:

Betongparksbyggare

.....
Henrik Ribbing, 33 år från Nacka, har byggt ett 30-tal skateparker i betong i Skandinavien. Nord Skateparks senaste är Ravinen i Vällingby som blir klar senare i vår. Men hans favorit är den i Täby.
.....

– **INGEN SKATEPARK ÄR** den andra lik. Vissa har tajtare radier, andra flackare radier. De med tajtare radier är mer svåråtkta. Man kan säga att det finns två slags parker – den som ser ut mer som ett månlandskap och så streetparken som ska efterlikna gator, trappor och rabattkanter. Det man eftersträvar med en skatepark är att den ska ha ett visst flöde när man åker.

– Det började med en bowl i trä i ett industriområde i Älvsjö. Sen fick vi vår första beställning 2008 av Sollentuna kommun. De ville ha en 600 kvadratmeter stor skatepark i betong. Då tog det oss fyra månader att bygga en skatepark, i dag tar det två månader. Vi har lärt oss mycket på vägen.

– Vi använder vanlig betong som består av sand, grus, sten, cement och vatten. Det är viktigt att ytan blir len och fin och inte grov och skrovlig.

– Efter skateparken i Sollentuna blev det en i Kristineberg, en i Anders Franzens park i Henriksdal och ännu fler skateparker i övriga Sverige och i Skandinavien. Vår senaste är Ravinen i Vårby Gård, den blir klar nu under våren. Därefter blir det en i Solberga.

– Jag har åkt skateboard varje vecka sen jag var tolv år. I början fanns det inga skateparker här i Stockholm, då åkte jag på gator och torg och eventuellt om det fanns någon ramp. I dag är det lättare att åka skateboard här, skateparkerna gör det mer inbjudande. Min favorit av dem vi gjort är den i Åva i Täby, den passar min åkstil och ligger mig därför lite extra varmt om hjärtat.

– En skatepark är till för alla åldrar och för alla olika nivåer. Det är spontanidrott och man lär sig av varandra.

BERÄTTAT FÖR **GERD ERIKSSON**
FOTO **MAGNUS SANDBERG**

**MISSA INTE HEMMAPREMIÄREN DEN 9/4
SKAFFA BILJETT PÅ HAMMARBYFOTBOLL.SE**



**HAMMARBY
FOTBOLL**

PÅ HÖRNET:

Birkagatan/Rörstrandsgatan



"Det var han som hjälpte mig att komma över min tandläkarskräck"

NAMN: Adam Rydström

YRKE: Jobbar med IT i Solna Centrum

ÅLDER: 46 år

BOR: Farsta Strand

Vart har du varit?

– Hos tandläkaren. Och nu är jag på väg till pendeln för att åka till jobbet i Solna.

Det är en lång omväg till din tandläkare?

– En favorittandläkare byter man inte hur som helst. Det var han som hjälpte mig att komma över min tandläkarskräck för 13 år sen. Nu för tiden är jag inte ett dugg orolig innan jag ska dit.

Vad har du för gott i matlådan i dag?

– Det är lax med ris och örtsås. Jag brukar ha matlåda med mig de flesta dagar.

TEXT **GERD ERIKSSON**
FOTO **MAGNUS SANDBERG**



Foto: Henry Moshizi

Stylist: Ulrika Eriksson

 NATURKOMPANIET

SVEAVÄGEN 62 | HANTVERKARGATAN 38-40 | KUNGSGATAN 4 | KUNGSGATAN 26
MALL OF SCANDINAVIA | TÄBY CENTRUM | SICKLA KÖPKVARTER | ODENGATAN 50
WWW.NATURKOMPANIET.SE



Foto: Eina with Eyes Shut, 2014 © Cooper & Gorfer

Cooper & Gorfer

I Know Not These My Hands

Konstnärduon Cooper & Gorfers bildvärld är lika mycket fiktion som verklighet. Med intrikata fotografiska collage, som påminner om drömlika målningar, dokumenterar de fjärran platser och människor som de gestaltar i gripande poetiska berättelser. Utställningen *I Know Not These My Hands* presenterar en unik form av fotografi. Bilder du aldrig glömmet.

T-bana Slussen, Stadsgårdshamnen 22 | Öppet sön-ons 9-23, tor-lör 9-01 | fotografiska.se



Fotografiska

PARTNERS

